

Intrapersonalni razvoj djece promatran kroz teoriju višestrukih inteligencija

---

Vučinić, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:084923>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-03**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

HELENA VUČINIĆ

**INTRAPERSONALNI RAZVOJ DJECE PROMATRAN KROZ TEORIJU
VIŠESTRUKIH INTELIGENCIJA**

Završni rad

Pula, 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

HELENA VUČINIĆ

**INTRAPERSONALNI RAZVOJ DJECE PROMATRAN KROZ TEORIJU
VIŠESTRUKIH INTELIGENCIJA**

Završni rad

JMBAG: 0117221324, izvanredni student

Studijski smjer: izvanredni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Metodologija pedagoških istraživanja

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Opća pedagogija

Mentor: doc. dr. sc. Irena Kiss

Pula, lipanj 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Helena Vučinić, kandidatkinja za prvostupnika Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 12. 06. 2023. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Helena Vučinić, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Intrapersonalni razvoj djece promatran kroz teoriju višestrukih inteligencija“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 12. 06. 2023. godine

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1. 1. Razlozi odabira teme.....	1
1. 2. Korištena literatura i postojeća istraživanja	2
1. 3. Struktura rada	4
2. O INTELIGENCIJI.....	5
2. 1. Kratka povijest razvoja inteligencije	6
2. 2. Dvofaktorska teorija.....	7
3. TEORIJA VIŠESTRUKIH INTELIGENCIJA.....	9
3. 1. Pojam, obilježja i podjela višestrukih inteligencija	9
3. 2. Svojstva i opis višestrukih inteligencija	11
4. OSOBNA ILI INTRAPERSONALNA INTELIGENCIJA- TKO SAM JA?.....	14
4. 1. Karakteristike i polazišne točke razvoja osobne inteligencije	14
4. 2. Osobna inteligencija kao temelj razvoja ostalih inteligencija	15
4. 3. Poticanje i razvoj intrapersonalne inteligencije u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju	17
5. RAZLOZI, SVRHA, CILJEVI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA.....	21
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	23
6. 1. Prikupljanje i obrada podataka	23
6. 2. Uzorak ispitanika.....	24
6. 3. Deskriptivni rezultati	26
6. 3. 1. Stavovi o teoriji višestrukih inteligencija i osobni interes odgojitelja.....	26
6. 3. 2. Stavovi odgojitelja o intrapersonalnoj inteligenciji, poticanju njenog razvoja i pozitivnih utjecaja na djecu.....	30
6. 4. Utvrđivanje korelacija između varijabli	37
6. 4. 1. Korelacija između učestalog poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije i opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece.....	38
6. 4. 2. Korelacija između teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.....	41
6. 4. 3. Korelacija između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.....	48
6. 5. Interpretacija rezultata.....	51
6. 6. Ograničenja istraživanja.....	52
6. 7. Primjena istraživanja u praksi.....	52

7. ZAKLJUČAK.....	54
LITERATURA	56
PRILOZI	59
SAŽETAK.....	67
SUMMARY	68

1. UVOD

Pojam inteligencije zasigurno je onaj koji, spominjanjem u razgovoru u bilo kojem kontekstu, izaziva interes i pažnju svih sudionika. Neovisno o razlogu interesa, u društvu se kroz inteligenciju obično „dokazuju“ i potvrđuju određena osobna postignuća ili uspjesi članova obitelji, prijatelja. Osobina kojom se navedene osobe opisuju pritom glasi „inteligentan“ ili „inteligentna“. Kroz povijest se provlači mnogo različitih stajališta prema inteligenciji, no što to zapravo znači, biti inteligentan?

Inteligencija spada pod jedno od najzanimljivijih sposobnosti ljudskog uma. Gotovo da spada u metafizičko područje koje, koliko god da se istražuje, uvijek ostavi trag misterije i nedostižnog u nastojanju da se u potpunosti objasni znanošću. Jedna od teorija koja objašnjava inteligenciju je i teorija višestrukih inteligencija H. Gardnera, koji smatra da čovjek ne posjeduje samo jednu, opću, već njih devet, u većoj ili manjoj mjeri. Ona koja se, ipak, autorici završnog rada najviše isticala, bila je intrapersonalna ili osobna inteligencija te je ujedno i sam interes za nju pokrenuo i pisanje završnog rada.

1. 1. Razlozi odabira teme

Za odabir teme intrapersonalne inteligencije zaslužno je, prije svega, osobno iskustvo i interes autorice koja je do određenih spoznaja o vlastitim sposobnostima i „jačim“ inteligencijama došla nakon dugotrajnog rada na sebi i upoznavanjem sebe. Nadalje, rad s djecom s poteškoćama potaknuo je dublje istraživanje ljudskih sposobnosti i ograničenja te se tako nailazi na fascinantnu Gardnerovu teoriju o višestrukim inteligencijama. Nakon objavljenog stručnog rada autorice doc. dr. sc. Irene Kiss „Intrapersonalni razvoj djece i mladih promatran kroz teoriju višestrukih inteligencija“, a na kojem je autorica završnog rada koautorica, pojavila se i želja za istraživanjem o upoznatosti odgojitelja s njom, stavovima odgojitelja o relevantnosti teorije višestrukih inteligencija, ali i intrapersonalne inteligencije kao temeljem za razvoj svih drugih inteligencija te o primjeni i učestalosti same primjene u odgojno-obrazovnom radu s djecom. Na temelju navedenog, provelo se istraživanje naziva „Istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta“. Budući da učestalost i dosljednost u primjeni najčešće rezultiraju pozitivnim utjecajima, poseban naglasak je stavljen upravo na učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije, iz kojeg

proizlazi i temeljni cilj istraživanja ovog završnog rada: uvidjeti odgajateljeve stavove o opažanju pozitivnih utjecaja na razvoj djece s obzirom na učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije. Istraživanje je provedeno tijekom veljače i ožujka 2023. godine, među odgojiteljima zaposlenim u dječjem vrtiću „Olga Ban“ Pazin na uzorku od 31 ispitanika. Podaci su se prikupljali putem anketnog upitnika izrađenog u Google Forms-u.

1. 2. Korištena literatura i postojeća istraživanja

Literatura koja se koristila za izradu završnog rada bila je dostupna i knjige su većinom prevedene na hrvatski jezik. Uključivala je širok raspon teorijskih, ali i znanstvenih sadržaja, također knjige primjerene čitateljima bez predznanja iz područja psihologije, pedagogije i dr. Neka djela nude pomoć kod samostalnog određivanja vlastitih višestrukih inteligencija s detaljnim objašnjenjima svake i načinima poticanja njihovog razvoja kod odraslih i djece. Autori izabrane literature su sam H. Gardner, te T. Armstrong čije je djelovanje u području tumačenja Gardnerove teorije od velike važnosti, budući da je Gardnerova izvorna djela bilo teško pronaći na policama knjižnice. Armstrongova djela su važna zbog iscrpnih opisa metoda rada i primjene višestrukih inteligencija u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, a koja se također mogu, uz određene prilagodbe, primijeniti i u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

U području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj trenutno ne postoje istraživanja teorije višestrukih inteligencija. Postojeća, malobrojna istraživanja većinom se odnose na teorijski pristup ili istraživanja u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju. Neka od navedenih istraživanja uključuju izdvajanje određene inteligencije iz okvira teorije višestrukih inteligencija i njenu primjenu u radu.

Znanstveni rad Škojo, T. nastao je s ciljem doprinosa ostvarivanja modernije glazbene nastave, a predstavlja mogućnosti primjene nastavnih strategija koje su usklađene s teorijom višestrukih inteligencija (Škojo, 2018).

Doktorska disertacija Kulić, D. G. bavi se razradom teorije višestrukih inteligencija te se autorica koristi kvalitativnim i kvantitativnim istraživačkim metodama kako bi otkrila može li njena primjena u praksi potaknuti napredak i razvoj kompetentnosti u području stranog jezika te može li se njenom primjenom i unaprijediti nastava

engleskog jezika u formalnom obrazovanju (Kulić, 2014). Zaključak disertacije je kako primjena modela teorije višestrukih inteligencija omogućava ostvarivanje obrazovnih ciljeva, unaprjeđenje sposobnosti i jezičnih vještina učenika i studenata, povećava se motivacija studenata za rad i njihova aktivna uključenost u nastavu.

Kristić, V. objavljuje stručni rad u kojemu prikazuje način na koji se, kroz tri odabrane radionice provedene u muzeju, može utjecati na razvoj višestrukih inteligencija kod djece školske dobi. Poseban naglasak stavlja na obrazovni aspekt i otvorenost muzeja, a tijekom rada promatrane su vrste inteligencija koje su se najviše poticale, ali i one koje su bile manje zastupljene (Kristić, 2017).

Cilj diplomskog rada Babić, T., „Poticanje razvoja tjelesno- kinestetičke inteligencije u razrednoj nastavi“, bio je ispitati u kojoj mjeri su zastupljene nastavne aktivnosti koje potiču razvoj tjelesno- kinestetičke inteligencije učenika u nastavi engleskog jezika te aktivnost učenika i dosjećanje informacija (Babić, 2022). Istraživanje je utvrdilo kako ih nastavnici, bez obzira na veliku razinu upoznatosti s aktivnostima koje potiču tjelesno- kinestetičku inteligenciju, u nastavi ipak ne koriste. Utvrđeno je i kako nastavne metode za poticanje tjelesno- kinestetičke aktivnosti pozitivno utječu na povećanje aktivnosti i dosjećanja informacija te izražavanja učenika na engleskom jeziku.

Dostupni radovi teorijskog pristupa uključuju pregledni rad Brđanović, D. „Uloga glazbe i glazbene inteligencije u školi u kontekstu teorije višestrukih inteligencija“, u kojem se osvrće na potrebu novog pogleda na nastavu glazbe i glazbenog školovanja učitelja, kroz kontekst teorije višestrukih inteligencija (Brđanović, 2014). Dostupan je i završni rad Kršul, K. u kojemu se, kako i sam njegov naziv kaže, istražuje važnost primjene teorije višestrukih inteligencija u svrhu poticanja darovitosti kod djece vrtićke dobi (Kršul, 2021).

Budući da je rana i predškolska dob djeteta zapravo vrijeme naglog i velikog razvoja u svakom pogledu, ujedno je i vrijeme kada je moguće započeti poticanje razvoja višestrukih inteligencija te je samim time i izazovna za utvrđivanje postojanja određene inteligencije. Ono što je moguće, bilo je ispitati stavove odgojitelja i provjeriti trenutno stanje poznavanja, znanja i učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kao temeljem za razvoj drugih te odrediti utječe li znanje

i osobni interes odgojitelja na učestalost poticanja njenog razvoja, ali i utvrditi utječe li učestalost poticanja na opažanja pozitivnih utjecaja na djecu.

1. 3. Struktura rada

Završni rad je podijeljen u četiri cjeline. U prvom djelu, drugom poglavlju, krenulo se od definiranja inteligencije kroz stavove i definicije iznesene u korištenoj literaturi. Poglavlje uključuje i kratku povijest djelovanja znanstvenika, filozofa i psihologa koji su prethodili Gardneru, budući da se svaki novi rad i istraživanje temelji na prethodnome i bilo je važno predstaviti temu u kontekstu povijesti teorija o inteligenciji.

Treće se poglavlje odnosi na definiranje same teorije višestrukih inteligencija i detaljan pregled svih inteligencija. Budući da je teorija kompleksna, poglavlje se razradilo na potpoglavlja- od cjeline prema specifičnostima. Opisi i svojstva svake pojedine inteligencije ukratko sadrže i sugestije za načine poticanje njihovog razvoja.

U četvrtom se poglavlju izdvaja intrapersonalna inteligencija te se objašnjava i razlaže od teorijskih postavki pa sve do njene važnosti i uloge u odnosu na druge inteligencije. Također, sadrži i potpoglavlje o načinima njenog poticanja i razvoja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, iz razloga što su pojedina pitanja u anketi izrađena na temelju navedenih načina izloženih u korištenoj literaturi.

Peto i šesto poglavlje odnose se na provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta; postavljena je cjelokupna metodologija istraživanja te rasprava i zaključci. U petom su poglavlju prikazana polazišta, definirani ciljevi i hipoteze, a u šestom cjelokupna metodologija podijeljena na sedam potpoglavlja; u prvom su predstavljeni načini prikupljanja i obrade podataka te uzorak ispitanika na kojem je istraživanje provedeno, zatim slijede deskriptivni rezultati istraživanja, na temelju kojih proizlazi i utvrđivanje korelacija između postavljenih varijabli. Zadnja tri potpoglavlja odnose se na interpretaciju rezultata te osvrt na ograničenja koja su se pojavila i sugestije za daljnje primjene i mogućnosti ovog istraživanja.

U završnom djelu rada prikazani su svi zaključci te popis korištene literature i korištenih priloga.

2. O INTELIGENCIJI

Inteligencija kao „svojtvo“ čovjeka, od samih začetaka filozofske misli pa do dan danas, još uvijek nije pronašla jednu univerzalnu definiciju kojom bi se obuhvatila cijela njezina bit. Upravo nepostojanje te jedne definicije svjedoči njenoj kompleksnosti, stoga ne čudi da većina znanstvenika objašnjava inteligenciju kroz vlastitu definiciju i vlastito shvaćanje njene svrhe (Kiss i Vučinić, 2021). Za početak, važno je definirati inteligenciju te ukratko navesti što je prethodilo teoriji višestrukih inteligencija, budući da ne postoji jedna teorija koja objašnjava i integrira sva viđenja o ovom fenomenu.

Inteligencija je „svojtvo“ koje se, između ostalog, istražuje unutar područja psihologije te ne čudi da je literatura iz psihologije prepuna njenih različitih definicija. Tako Rathus za objašnjenje inteligencije upotrebljava definiciju Davida Wheelera i navodi (2000:344): „*Prema stajalištu Davida Wheelera, (1975.) to je „sposobnost... razumijevanja svijeta i domišljatost u sučeljavanju s njegovim izazovima.*“ Kroz vlastito poglavlje o inteligenciji navodi i druge, slične definicije. No možda je „bliže“ i jasnije Sternbergovo poimanje inteligencije, a to je da „(...) *inteligencija obuhvaća sposobnost rješavanja apstraktnih problema (Sternberg, 1986a, 1990.)*“ (Gardner; Kornhaber; Wake, 1999:15).

U proučavanju navedenih i mnogih drugih definicija, zaključuje se kako je inteligencija „*sposobnost koju pojedinac posjeduje i koristi kako bi rješavao, nosio i suočio se s izazovima koje život pred njega stavlja*“ (Kiss i Vučinić, 2021: 267). Inteligencija su naše reakcije, ponašanje, pristup problemima, sposobnost da „pravilno“ reagiramo na probleme, situacije, iskušenja i svakodnevne zadatke. Najvažnije svojstvo inteligencije, posebnost koja je čini toliko tajanstvenom, jest da se po njoj čovjek razlikuje od drugih živih bića (Aros, 2015). Slična je i tvrdnja kako „(...) *životinje koriste instinkte za preživljavanje, a čovjek koristi inteligenciju*“ (Mušanović; Lukaš, 2011:11). Temelj inteligencije je apstraktno mišljenje koje je svojstveno čovjeku, a njime se definiraju sve pojave ili iskustva koje se ne mogu doživjeti fizikalnim putem. Gardner također smatra da se razlike u razumijevanju i prihvaćanju specifičnih definicija javljaju zbog činjenice koju navodi Jacqueline W. Goodnow 1990.-te godine, a to je da se ne uče „samo“ rješavati problemi, već i razvijamo sustav vrijednosti kroz koji procjenjujemo koje probleme riješiti (Gardner; Kornhaber; Wake, 1999).

2. 1. Kratka povijest razvoja inteligencije

Kao i u svakom znanstvenom području, pravu riznicu pojave prvih misli o inteligenciji možemo pronaći u antičkoj Grčkoj. Grčki su filozofi postavili ideju o inteligenciji koju su kasnije upotrebljavali mnogi psiholozi kako bi dokazali svoje stavove i tvrdnje o njoj. U okvirima filozofije, Grci su razmatrali pitanja njene nasljednosti, kategorizaciju ljudi prema njihovim sposobnostima, ulogu koju osjeti imaju kod inteligencije te mogućnost da je ona urođena, odnosno predodređena urođenost znanja (Gardner; Kornhaber; Wake, 1999).

Mnogo stoljeća kasnije, René Descartes¹, racionalist², predstavlja teoriju kojom zagovara činjenicu da ljudi u sebi imaju i posjeduju urođeno znanje te da je ono u njima od samog rođenja. On smatra da su djelovanje uma i tijela u potpunosti odvojeni i sukladno tome, tijelo se može istraživati, a um, kao metafizička pojava, se može spoznati samo putem introspekcije³. John Locke⁴, koji je bio pripadnik empirizma⁵, isticao je stav da se ljudi ne rađaju s urođenim znanjem, već da kroz život prikupljaju iskustva koja se povezuju u njegova znanja i spoznaje. Smatrao je da čovjek uči iz iskustva.

U 19.stoljeću, Sir Francis Galton⁶ uspostavlja teoriju koja je postala osnova i jedna polovina za suvremeno shvaćanje inteligencije u zapadnim zemljama. Smatra da je većina ljudi prosječno inteligentna, a da je mali dio populacije ispodprosječan i iznadprosječan. Ističe da na inteligenciju utječu isključivo genetski čimbenici, odnosno da našu razinu inteligencije određuju razine inteligencije naših roditelja i predaka. „Urođena nadarenost pojedinca je određujući čimbenik uspjeha u životu.“ (Aros, 2015:23). Počinje se koristiti statističkim metodama.

---

¹ René Descartes (1596.-1650.)- francuski filozof poznat po „jačanju, razvijanju i osvjetljivanju »zdravoga razuma«“. Zagovarao je racionalizam. (Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=14710> 21. 04. 2023.)

² Racionalizam (17.stoljeće) - „spoznajnoteorijski smjer u filozofiji koji teorijske i praktične probleme promatra i rješava s gledišta uma i mišljenja“ (Dostupno na: <https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=51372> 21. 04. 2023.)

³ Introspekcija- objektivno opažanje vlastitih doživljaja, misli i iskustava

⁴ John Locke (1632.- 1704.)- engleski filozof koji se bavi ljudskom spoznajom

⁵ Empirizam (druga polovica 17.st.)- „filozofski smjer koji temelji spoznajnoteorijsko stajalište na iskustvu kao osnovnom izvoru spoznaje, a to određuje njegove mogućnosti i granice“ (Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=17853> 21. 04. 2023.)

⁶ Sir Francis Galton (1822.-1911.) - britanski antropolog i znanstvenik poznat po istraživanjima ljudske inteligencije

2. 2. Dvofaktorska teorija

Prvu ideju o inteligenciji kakvu poznajemo danas predstavio je Charles Spearman⁷ u obliku dvofaktorske teorije. Navedena teorija sastojala se od faktora generalne „g“ inteligencije, koja se odnosi na sposobnost rasuđivanja i rješavanja problema, a specifičan „s“ faktor se odnosio na postojanje specifične sposobnosti (npr. nadarenost za glazbu) (Rathus, 2000). Spearman je primijetio da se osobe, koje se ističu od drugih ljudi u određenom području, većinom ističu i u drugim područjima u kojima su „sposobniji“ od drugih ljudi, što se odnosilo na navedenu „g“ inteligenciju. No primijetio je da ipak postoje i neke određene sposobnosti koje pojedinca ističu mnogo više od drugih, ali isključivo u jednom području, a ne više njih, kao npr. u glazbi, umjetnosti ili govornim sposobnostima i tako pretpostavio da se kod takvih primjera radi o specifičnom „s“ faktoru.

Moglo bi se ustanoviti da se ovdje, osim opće inteligencije, javio i začetak misli o postojanju više aspekata inteligencije (Kiss i Vučinić, 2021), odnosno nesvjesni nagovještaj postojanja i više inteligencija. Iako je Spearman predstavio teoriju u kojoj je specifičan faktor, sastavni *dio* jedne inteligencije, ovime se utabao put u otkrivanju šire definicije inteligencije. Nadalje, Spearman razvija faktorsku analizu⁸ kojom istražuje i provjerava svoje tvrdnje. Za potvrdu pretpostavke da je iz Spearmanove dvofaktorske teorije proizašao nagovještaj višestrukih inteligencija, govori činjenica da je *„U svojim (...) istraživanjima povezanosti između testova verbalnog, matematičkog i spacijalnog rasuđivanja ponovljeno prikupio podatke u prilog postojanja s faktora“* (Rathus, 2000:345). Zanimljiva je i činjenica da su baš verbalna, matematička i spacijalna inteligencija jedne od Gardnerovih višestrukih inteligencija.

Kasnije se iz faktorske analize razvija tzv. Stanford- Binet skala inteligencije koja određuje kvocijent inteligencije djeteta ili osobe. Između ostalog, ona se koristi za procjenjivanje mentalnog razvoja predškolskog djeteta, s ciljem utvrđivanja spremnosti djeteta za redovan školski program (Rathus, 2000). Kvocijent inteligencije dobiven je dijeljenjem mentalne s kronološkom dobi djeteta ili osobe, pomnoženo sa 100.

---

⁷ Charles Spearman (1863.- 1945.)- engleski psiholog poznat po konceptu opće inteligencije

⁸ Faktorska analiza- „ Statistička tehnika koja istraživačima dopušta utvrđivanje povezanosti između velikog broja zadataka, poput onih u testovima.“ (Rathus, 2000:345)

Krajem 20.stoljeća, rezultati dobiveni testovima inteligencije počinju prikazivati nagli porast IQ-a u odnosu na prijašnje generacije te se počinje shvaćati da inteligencija nije samo nasljedna sposobnost, već da razvojem i promjenama u okolini i obrazovanju, raste i kvocijent inteligencije. Dolazi se do zaključaka da se osobe, kao i njihova inteligencija, mijenjaju usporedo s promjenama i napretkom okruženja u kojem živimo. Zaključuje se da inteligenciju određuju ne samo genetske nasljednosti, već i okolina koja nas okružuje.

3. TEORIJA VIŠESTRUKIH INTELIGENCIJA

Tijekom istraživanja ove teme, promišljalo se i o vlastitom poimanju inteligencije i činjenici da nas definira samo jedan test opće inteligencije. Iako je on općeprihvaćen u znanosti i koristi se prilikom zapošljavanja, polaska u autoškolu i dr., njegova se važnost ne osporava, ali se javlja pitanje može li nas on definirati kao osobe. Jeli moguće da sve naše kreativnosti i sposobnosti postaju nebitne u tako uskoj definiciji sposobnosti za određene prilike kod kojih se koriste opći testovi inteligencije? Jedan od odgovora na to pitanje dobiva se u radu s djecom s teškoćama, iz osobnog iskustva, gdje promatranjem djece s višestrukim teškoćama i mentalnom zaostalosti, neka djeca posjeduju sposobnosti koje su izvanredne i neobjašnjive, kao npr. sposobnost da svojim umijećem pjevanja rasplaču sve osobe prisutne u prostoriji, bez da je dijete pohađalo ikakvo formalno (pa i neformalno) učenje pjevanja. Nadalje, kako je moguće da postoje osobe s ili bez intelektualnih teškoća, koje u školskom sustavu jedva uspijevaju završiti srednju pa čak i osnovnu školu, a istovremeno su vrhunski sportaši? Odgovori na ova i mnoga slična pitanja pronađeni su u fantastičnoj teoriji Howarda Gardnera, koju je nazvao teorija višestrukih inteligencija. „Gardner želi osloboditi ljudski potencijal od ograničenja koje nameće mjerenje kvocijenta inteligencije“ (Armstrong, 2006:13). „Testovima opće inteligencije ne mjere se svi aspekti čovjekovog života, ne mjere se čovjekove kreativne, izražajne sposobnosti, već isključivo korištenje riječi i brojeva (...)“, stoga Gardner uvodi novi pristup definiranju ljudskih sposobnosti i inteligencije (Kiss i Vučinić, 2021).

3. 1. Pojam, obilježja i podjela višestrukih inteligencija

Gardner je svoju teoriju višestrukih inteligencija predstavio 1983. godine, u djelu „Okviri uma: Teorija višestrukih inteligencija“ u kojoj je definirao brojne inteligencije koje su razvijene evolucijskim procesom prilagodbe te napravio drastičan korak kojim je talente i vještine nazvao inteligencijama (Aros, 2015). Može se primijetiti da takva teorija nije predstavljena svijetu davno, u sklopu nekih radikalnih pokreta ili razdoblja u povijesti, već prije samo 40 godina. Svijet je predugo čekao na ovakav pogled na inteligenciju. U suvremeno doba i u suvremenom odgoju i obrazovanju sav je fokus usmjeren prema savladavanju jezika, matematike i prirodnih znanosti, što se očituje i u trendovima odabira fakulteta i željene profesije kod mladih (porast interesa u informatiku, pravo ili medicinu), a glazbeno, likovno, tjelesno i dr. obrazovanje pada u drugi plan i mladi se nerijetko odlučuju da će im takva aktivnost ostati hobi, jer koliko

god voljeli stvaranje u kojem su talentirani, od okoline su naučili da „nema kruha od umjetnosti“. No, vratimo se na definiciju višestrukih inteligencija.

Gardner smatra da postoji više načina da se bude „pаметan“, a ne samo onaj koji je određen brojem kvocijenta inteligencije. Smatra da su različiti centri u mozgu povezani s različitim inteligencijama. Ovu teoriju potkrepljuje činjenicom iz vlastitog iskustva i istraživanja; Gardner se u svom radu susretao s veteranima koji su doživjeli nesreće uslijed kojih im je stradao određeni dio mozga ili su imali određenu bolest koja je za posljedicu ostavila oštećenje djela mozga te je uočio da promjene na mozgu umanjuju određenu inteligenciju, ali na druge nemaju nikakav utjecaj. Kao primjer, ustanovio je da oštećenja Brocinog područja⁹ oslabljuju lingvističku sposobnost, odnosno utječu na govor, čitanje i pisanje, ali te iste osobe bez problema plešu, pjevaju i razmišljaju (Armstrong, 2006). Nadalje, oštećenja u temporalnom režnju¹⁰ utječu na slabljenje glazbenih sposobnosti, a oštećenja u frontalnom režnju¹¹ na personalne inteligencije (Armstrong, 2006).

Gardner kao drugo mjerilo za postojanje višestrukih inteligencija navodi postojanje „savanata“¹², „čuda od djece“ i ostalih iznimnih pojedinaca (Armstrong, 2006). O njima svjedoči i činjenica da dijete od najranije dobi sudjeluje i uživa u određenim aktivnostima, što djeluje poticajno na razvoj specifične inteligencije pa čak i nakon djetinjstva, dijete napreduje u takvoj aktivnosti pozitivnom razvojnom putanjom. Nažalost, kod starije dobi, ta se putanja razvoja usporava.

Ono što je primamljivo kod teorije višestrukih inteligencija je činjenica da svaka osoba posjeduje svih devet inteligencija, samo što one kod svake osobe djeluju na individualan način. Ako je osoba glazbeno inteligentna, ne znači da uopće ne posjeduje npr. društvenu inteligenciju, već ona samo nije razvijena u velikoj mjeri. Neke inteligencije su visoko razvijene, a neke prosječno ili su nerazvijene. Dobra je vijest da se na svakoj od njih može raditi za poboljšanje vlastitih sposobnosti. Većina ljudi može razviti svaku od inteligencija do prihvatljive razine kompetencije (Armstrong, 2006). Nadalje, višestruke inteligencije se nerijetko isprepliću, kao što je

---

⁹ Brocino područje- područje u mozgu koje se povezuje s uporabom jezika; nalazi se u frontalnom režnju lijeve hemisfere mozga

¹⁰ Temporalni režanj- Sljepoočni režanj u mozgu

¹¹ Frontalni režanj- čeonni režanj, prednji dio mozga

¹² Savanti- osobe koje pokazuju iznimne sposobnosti u okviru jedne inteligencije, dok druge funkcioniraju na niskoj razini (Armstrong, 2006)

u daljnjem tekstu završnog rada navedeno, a određene vještine zahtijevaju inteligenciju i spretnost u više aspekata.

Gardner je višestruke inteligencije podijelio na sedam inteligencija, a kasnije je dodao još dvije (Rathus, 2000). One su: lingvistička ili jezična inteligencija, logičko-matematička, spacijalna (prostorna, vizualna), glazbena, tjelesno-kinestetička, socijalna (interpersonalna), osobna (intrapersonalna), prirodna i egzistencijalna inteligencija.

3. 2. Svojstva i opis višestrukih inteligencija

Jezična inteligencija očituje se u korištenju i razumijevanju pisanih i govornih sposobnosti i vještinama korištenja jezika i riječi u govoru, pismu i čitanju. Ovu inteligenciju posjeduju svi ljudi kojima su izražene dobre komunikacijske vještine, osobe koje su dobre u učenju stranih jezika i koje se vole pismeno i govorno izražavati; pisati i čitati priče, pisati knjige. Kod djeteta se jezična inteligencija razvija prvenstveno svakodnevnim razgovorom s djetetom, pričanjem i opisivanjem radnji koje se provode, ali i čitanjem slikovnica i priča te izlaganjem djeteta takvim sadržajima.

Logičko- matematička inteligencija je svojstvena osobama koje vole brojeve i rješavanje problema na koje nailaze u radu i svakodnevnom životu (Kiss i Vučinić, 2021). Osobe koje su logičko inteligentne ispunjenje većinom pronalaze u poslovima računovodstva, statistike, znanosti, programiranju i dr. Takve osobe su jako dobre u matematici, shvaćanju problema i primjeni naučenog u rješavanju tih problema. Nekad ne moraju niti naučiti pravila, već logičkim razmišljanjem, jasnim uočavanjem nepravilnosti i istraživanjem dolaze do rješenja problema. *„Logička inteligencija podrazumijeva i znanstveno razumijevanje- sposobnost uočavanja detalja i sposobnost povezivanja činjenica“* (Armstrong, 2006:51). Kako bi se logičko-matematička inteligencija razvijala kod djece, potrebno je ponuditi im strateške igre primjerene dobi, znanstvene i matematičke dokumentarne emisije, mogućnost kreiranja vlastitih web- stranica i dr. (Armstrong, 2006).

Glazbena inteligencija je jedna od zanimljivijih inteligencija zbog činjenica da postoje glazbeno nadareni ljudi s apsolutnim sluhom, ali sadrži i kombinacije drugih inteligencija. Skladanje glazbe zahtjeva sposobnost i primjenu znanja iz uparivanja nota i slaganje partitura, što je svojevrsno rješavanje problema koje je odlika logičko-

matematičke inteligencije (Kiss i Vučinić, 2021). Sviranje je samo po sebi izražavanje „napisanog“ zvuka određenim pokretom i korištenjem određenog instrumenta, stoga to sadrži i elemente tjelesne inteligencije. Također, sposobnost zamišljanja melodija, ritma i takta te „zapisivanje“ istog u notama ukazuje na postojanje elemenata vizualne inteligencije, budući da glazbenik istovremeno zamišlja i vizualan prikaz melodija koje stvara u umu, prije nego što ih prenese na papir. Razvijanje glazbene inteligencije kod djece je iznimno važno zbog toga što ona kroz glazbu mogu izražavati osjećaje koje ne mogu izreći, što zbog ograničenja vokabulara, što zbog nedovoljnog poznavanja onoga što osjećaju, a načini kojima se razvija glazbena inteligencija uključuju glazbene igre za razvoj sluha, igre za utvrđivanje smjera kretanja i izvora zvuka, igre za razvoj pjevačkih, ritamskih i intonacijskih sposobnosti. Također, razvoj se potiče i aktivnim slušanjem različitih vrsta glazbe i improviziranjem na instrumentima i objektima koji mogu poslužiti kao instrument (Armstrong, 2006).

Spacijalna, prostorna ili vizualna inteligencija, odlika je svih tipova dizajnera (grafički, arhitektonski, industrijski, dizajneri interijera...), izumitelja, inženjera i umjetnika. Osobe s izraženom vizualno- prostornom inteligencijom su one koje najčešće skiciraju, crtaju ili boje sadržaj kako bi ga upamtile. Najčešće „misle u slikama“ i tako predočavaju situacije ili probleme. Takve osobe su sposobne zamisliti, graditi i stvarati kompleksne i maštovite oblike i pretvoriti ih u stvaran produkt, bio on dvodimenzionalan ili trodimenzionalan. Ukratko, ona „(...) *podrazumijeva promatranje svijeta oko sebe, zamišljanje stvari, predmeta ili slika te sposobnost za predstavljanje tih vizija i ideja u materijalnom obliku* (Armstrong, 2006:3).

Tjelesno- kinestetička inteligencija jest ona kod koje su pokret, manualni rad i fina motorika na izrazito visokoj razini sposobnosti. Osobe koje su tjelesno inteligentne sposobne su izraziti emocije, želje, težnje i strahove na neverbalan način, ali isto tako ih karakterizira i tjelesna snaga i izražene motoričke sposobnosti. Također, prisutna je i kod osoba čiji rad zahtjeva mirne ruke u obavljanju sitnih, preciznih poslova te u obavljanju zadataka koji zahtijevaju visoku razinu koordinacije pokreta. Prisutna je kod sportaša, plesača, glumaca, pantomimičara, kipara, građevinara, kirurga, zubara i dr. Zanimljivo je da Armstrong (2006) navodi kako i hiperaktivna djeca razvijaju ADHD zbog nemogućnosti adekvatnog i dostatnog kretanja, odnosno aktivnosti koje bi poticale trošenje „viška“ energije kroz određenu tjelesnu aktivnost.

Društvena ili interpersonalna inteligencija svojstvo je otvorenih, ekstrovertnih ljudi. Visoka razina interpersonalne inteligencije očituje se u sposobnosti poistovjećivanja s drugim ljudima te razumijevanje njihovog ponašanja i reakcija i djelovanje u skladu s tim shvaćanjem. Osoba koja je društveno inteligentna sposobna je komunicirati o osjećajima tako da uvažava i pravilno tumači verbalnu i neverbalnu komunikaciju sugovornika (Aros, 2015). Takva osoba je sposobna izgladiti i riješiti sukobe na miran način, pronalaskom rješenja koje je prihvatljivo za sve sukobljene strane. Sve navedene karakteristike čine osobu sposobnom da brzo stječe i lako zadržava postojeća prijateljstva. Interpersonalna inteligencija se kod djece razvija tako da se dijete upoznaje i socijalizira s drugom djecom i odraslim osobama, da se potiče na uključivanje u volonterski rad i poticanjem djeteta na istraživanje vlastitih sposobnosti za vođenje ljudi (Kiss i Vučinić, 2021).

Prirodna inteligencija podrazumijeva interes za istraživanje biljaka i životinja, uživanje u boravku u prirodi, bavljenje vrtlarstvom, brigu o životinjama i ekološku osviještenost (Armstrong, 2006). Prirodnu inteligenciju Gardner je dodao nakon uspostavljanja sedam višestrukih inteligencija, a budući da se u suvremeno doba sve više svjedoči osvještavanju i spoznaji o važnosti ekologije i očuvanja planeta, može se razumjeti i zašto. Prirodna inteligencija se očituje u brizi o zemlji, brizi za biljke i brizi o životinjama. Briga o zemlji upućuje na prisustvo ekološke inteligencije; težnju i nastojanja da se planet Zemlja i sva živa bića na njoj, biljke i životinje, očuvaju od postepenog nestajanja i odumiranja, što se provodi aktivnostima recikliranja smeća i prenamjenom starih stvari i uporabnih predmeta, čišćenjem otpada, osnivanjem udruga koje se bore za zaštitu životinja i spašavanje ugroženih vrsta. Prirodna inteligencija se razvija još u vrtiću; primjer dobre prakse je svakako šumski vrtić ili vrtić koji ima pristup vlastitom vrtu, gdje djeca mogu vlastitim iskustvom naučiti brinuti o biljkama te eko-vrtići (Kiss i Vučinić, 2021).

Egzistencijalna inteligencija odnosi se na kognitivnu sposobnost promišljanja o samom postojanju, životu, smrti i drugim pitanjima egzistencijalne prirode. Iako se promišljanje o njima većinom vezuje uz filozofe, duhovne vođe i autore određenih književnih i umjetničkih djela, Gardner ju uvrštava u višestruke inteligencije zbog sve većeg porasta bavljenja egzistencijalističkim pitanjima od strane „običnih“ ljudi, a posebno mladih (Gardner, 2020, url).

4. OSOBNA ILI INTRAPERSONALNA INTELIGENCIJA- TKO SAM JA?

Osobnoj inteligenciji pridružen je poseban naslov, budući da je ona od iznimne važnosti za ovaj završni rad, ali i polazište istraživanja. Podsjetimo, razvoj osobne inteligencije preduvjet je za osvještavanje i razvoj svih ostalih inteligencija. Da je tomu tako, svjedoči njena definicija sama po sebi, ali i autori korištene literature, što se dokazuje dalje u tekstu.

4. 1. Karakteristike i polazišne točke razvoja osobne inteligencije

Osobna inteligencija, koja se u literaturi naziva i intrapersonalna ili osobna inteligencija, odnosi se na svjesnost o vlastitim emocijama, vrlinama, manama, jakim i slabim područjima te činjenicu da poznajemo sebe bolje nego što nas itko drugi poznaje. Osobe koje imaju jaku unutaraju inteligenciju redovito promišljaju o svojim dobrim i lošim iskustvima, „pogrešnim“ i ispravnim odlukama te na temelju njih uče i primjenjuju iskustva. To čine aktivnim i čestim promišljanjem o vlastitom životu, spoznavanjem tko su i što žele od njega, traganjem za svojom ulogom u ovom svijetu i postavljanjem ciljeva kojima teže ispuniti svoju svrhu. To im omogućuje i dobro razumijevanje i prihvaćanje vlastitih emocija, reakcija i ponašanja. Često su sklone maštanju, interesu za filozofiju i psihologiju (Kiss i Vučinić, 2021).

Djeca u ranoj i predškolskoj dobi često ne pokazuju znakove postojanja osobne inteligencije, zbog toga što introspekcija i apstraktno mišljenje nisu svojstveni njihovoj razvojnoj fazi. Djeca su konkretna, izravna- ako vole crtati i slikati, ona će neprestano stvarati i provoditi vrijeme u likovnim aktivnostima, istraživati različite načine korištenja likovnog pribora i materijala i tragati za novim izazovima u likovnosti. Ona, sama po sebi, ne razmišljaju zbog čega toliko uživaju u likovnim aktivnostima, koje se emocije javljaju prilikom i nakon stvaralaštva i ne preispituju sebe. Zbog toga im je u stvaranju čvrstih temelja u daljnjem razvoju potrebno prisustvo odrasle osobe koja će poticati razvoj intrapersonalne inteligencije. Djeca imaju dug put pred sobom u spoznavanju stvarnog, vlastitog „ja“, pronalaženju svoje svrhe na ovom svijetu i traganju za smislom svoga života. A najčešće, kako to čine i odrasli, do zaključaka stižu metodom pokušaja i pogrešaka. Kako će inače, to isto dijete, ali sada kao odrasla osoba, koja voli istraživati i pronalaziti nove zaključke i teorije, shvatiti da, npr., znanstveni rad nije za nju, ako se ne okuša u izradi jednog takvog rada? Kako će shvatiti da voli istraživati rukama i provjeravati teorije u praksi, ako nikada ne uzme materijal u ruke i okuša se u izradi ili stvaranju? „*Ljepota osobne inteligencije*

se ostvaruje u činjenici da ne postoje krive odluke, već samo potvrda da određena aktivnost nije ono što pojedinac želi“, a to je jedna stvar manje koju ne želi u životu! (Kiss i Vučinić, 2021: 270).

„Znanje o sebi započinje samoprocjenom, odnosno odgovaranjem na različita pitanja koja si sami postavljamo“ (Armstrong, 2006:136). „Razgovarati“ sa sobom ne samo da je u redu, već je i poželjno kako bismo odgovaranjem na pitanja u što vjerujemo, što rezonira s nama, što osjećamo prilikom neke aktivnosti ili interakcije s ljudima, bolje upoznali sebe i tako postavili granicu kojom ćemo, gdje god bili, biti sposobni zauzeti se za sebe i izboriti se za svoju dobrobit, zdravlje i vrijednosti u onoj mjeri u kojoj sami smatramo da je zaslužujemo. Razumijevanje vlastitih osjećaja nam omogućuje da ponavljamo one radnje i odluke koje u nama izazivaju pozitivne osjećaje, ali i da se lakše nosimo s negativnim osjećajima tako što ih razumijemo, shvaćamo što je dovelo do njih te ih lakše kontroliramo ili preusmjerimo negativnu energiju u nešto korisno. Nadalje, razumijevanjem vlastitih negativnih reakcija i ponašanja uvelike utječemo na njihovu promjenu kada se ponovi isti impuls koji ih izaziva.

4. 2. Osobna inteligencija kao temelj razvoja ostalih inteligencija

U gotovo svojoj literaturi karakteristika koja se navodi kao specifična za osobe s razvijenom intrapersonalnom inteligencijom jest sposobnost dugotrajnog bivanja sa samim sobom, bez osjećaja napuštenosti ili samoće. Često ih karakterizira i samopouzdanje u vlastite sposobnosti i vlastito djelovanje, što je i rezultat dugotrajnog rada na sebi, temeljitog upoznavanja svih vlastitih dobrih i loših strana, reakcija, nagona, emotivnih stanja te želja, strahova i potreba, što je i omogućilo mijenjanje onoga što je pojedincu nepoželjno, a daljnje razvijanje onoga što je poželjno, iz čega proizlazi i rast samopouzdanja. *„Do ostvarenja svojih ciljeva dolaze dugotrajnim radom na sebi, novim spoznajama, učenjem i savladavanjem novih i postojećih vještina te učenjem iz pogrešaka i uspjeha“* (Armstrong, 2006:138).

„Razvoj osobne inteligencije pospješuje samopouzdanje, samokontrolu i vjeru u samog sebe, što dovodi do sreće, zadovoljstva, stabilnih veza i životnog uspjeha“ (Aros, 2015:160). Posljedično, slikar koji uživa u likovnom stvaralaštvu, a koji ujedno ima i visoko razvijenu intrapersonalnu inteligenciju, svjestan je da nijedno drugo zanimanje neće toliko duboko prožimati njegovo biće niti će ga „natjerati“ da

promišlja o svijetu oko sebe, kao što to čine kist i boja. Nijedno drugo zanimanje neće ga potaknuti da promatra, opaža, prepoznaje, imenuje i stvara vlastite alternativne stvarnosti, da duboko osjeća i prepoznaje prisutne emocije, kao što to čine pigmenti, slikarske špatule, ljepilo ili platno. „Izgubljena“ osoba koja ne zna odakle krenuti, što biti i što raditi u životu, započet će samoprocjenom istraživati što voli i što joj odgovara, možda će pokušati mnogo različitih aktivnosti kako bi došla do te spoznaje, što je izvanredan početak za razvijanje osobne inteligencije. Tek kada dobro upoznamo i spoznamo sebe možemo krenuti razvijati i primjenjivati svoje inteligencije. Teorija višestrukih inteligencija je savršeno sredstvo koje se može upotrijebiti za razvoj i osvještavanje svojih ostalih inteligencija pa tako i započeti razvoj one osobne.

Razvojem osobne inteligencije potičemo osvještavanje i razvoj svih ostalih. Armstrong (2006:134) u svom „vodiču“ za višestruke inteligencije navodi: *„(...) osobna inteligencija odnosi se na znanje o samome sebi. A to je jedno od najvažnijih znanja koja čovjek može posjedovati. Teško je povjerovati da poznavanje samoga sebe može biti važnije od matematičkog znanja, primjerice, ili od poznavanja glazbe- ali to je tako. Zapravo, osobna inteligencija predstavlja ključ za uspješan život. Kada znate tko ste i što želite postići u životu, tada se možete posvetiti ostvarenju svojih ciljeva. A tu je još jedan bonus: osobna inteligencija vam pomaže da lakše izgradite ostale inteligencije!“*

Nakon ove Armstrongove definicije teško je što nadodati. Nikakvo znanje iz matematike ili hrvatskog jezika neće nas uvjeriti o vlastitoj vrijednosti i koliko smo dragocjeni kao ljudi, dok ne započnemo raditi na sebi i dok ne dostignemo samopouzdanje i vjeru u samog sebe i svoje mogućnosti (Kiss i Vučinić, 2021). Postoje i drugi autori koji su se složili s tvrdnjom da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih ostalih inteligencija:

„Neki možda misle da nerazvijene glazbene ili umjetničke sposobnosti nisu značajan problem, ali ne mogu poreći da je razumijevanje osobne emocionalne motivacije ključno za sve i da se odražava u svakoj pori našeg života.“ (Aros 2015:161). Nadalje, *„Ova inteligencija je ključna i o njoj ponajviše ovisi kako će se vaše dijete snalaziti u životu.“* (Aros, 2015:161).

Ono što je važno istaknuti kod Arosovog viđenja jest da je zagovornik teze da odrasli imaju veliku ulogu u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djeteta (Aros, 2015). Kako je navedeno, djeca nisu još na razvojnem stupnju koji bi im omogućio introspekciju, ali predoperacijska i konkretna faza u kojoj se nalaze utječu na njihovo učenje promatranjem i oponašanjem te je izrazito važan model koji je i sam intrapersonalno inteligentan. Navedeno bi se trebalo odnositi i na odgojitelje, budući da djeca veliki dio svog vremena provode upravo u dječjem vrtiću, gdje je odgojitelj model ponašanja.

Navedeni stavovi autora o važnosti intrapersonalne inteligencije kao temeljem razvoja svih ostalih inteligencija, ujedno su bili i motivacija za provedeno istraživanje o stavovima odgojitelja gdje je, između ostalog, bilo važno i utvrditi slažu li se odgojitelji s navedenim stavom autora o intrapersonalnoj inteligenciji.

4. 3. Poticanje i razvoj intrapersonalne inteligencije u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju

U prethodnom poglavlju definirano je značenje i važnost intrapersonalne inteligencije te načini njenog razvijanja i ostvarivanja. Ukratko je dotaknuto područje razvoja osobne inteligencije i kod djece, no potrebno je i detaljnije definirati načine razvoja ove apstraktne pojavnosti kod djece u predoperacijskoj fazi razvoja, što se, odmah na početku, čini kao veliki izazov.

U literaturi korištenoj za izradu završnog rada pronađene su mnoge i detaljne informacije o tome kako poticati razvoj svih inteligencija kod djece pa tako i intrapersonalne. Tako Aros (2015) navodi razgovor kao primarnu i osnovnu aktivnost za poticanje razvoja osobne inteligencije. Postavljanjem pitanja o djetetovim osjećajima, interesima, hobijima i stvarima i aktivnostima koje voli raditi, lako je provjeriti jeli kod djeteta prisutna početna introspekcija, odnosno može li jasno navesti ili pokazati vlastite specifične interese. No to ne znači da djeca koja ne mogu navesti interes ili osjećaj nisu u procesu razvijanja osobne inteligencije; moguće je kako djeca još uvijek tragaju za svojim interesima te da su u prošlosti odbacili aktivnosti koje ih ne zanimaju- što također spada u proces razvoja. Takvoj djeci treba nuditi što više različitih aktivnosti kako bi počela pronalaziti specifične interese.

No, što je s razgovorom o emocijama? Djeci su emocije apstraktan pojam i većinom u predškolskoj dobi navode osnovne emocije (tuga, sreća, ljutnja, strah). lako je to

osnova, potrebno je da djeca usvajaju i kompleksnije emocije, tako da ih znaju prepoznati, imenovati i objasniti, kako bi što bolje razumjela sebe i razlučila kompleksnost emocija pa i samih reakcija uzrokovanih tim emocijama. U pozadini reakcije rijetko se nalazi samo jedna emocija. Stoga i Aros (2015) preporučuje da se u radu s djecom što više razgovara o emocijama, koji uključuju prepoznavanje i imenovanje osjećaja u konkretnim situacijama, ali i na situacijskim slikama i dramskim prikazima. Kada u potpunosti razumijemo što osjećamo, možemo i verbalno definirati i izraziti emociju, što ujedno dovodi i do traganja za shvaćanjem zbog čega je osjećamo, koji je razlog u pozadini prepoznatih emocija. Budući da djeca u predškolskoj dobi još uvijek nisu razvojno sposobna samostalno zaključivati o takvim apstraktnim spoznajama, potrebna im je pomoć odraslih u njihovoj okolini, u ovom slučaju, odgojitelja. Konkretnim se primjerima bavi Aros (2015) i navodi kako se ta pomoć ostvaruje kroz razgovore o osjećajima, u smislu približavanja „rasprostranjenosti“ emocija djetetu- kroz dokaze da svi ljudi osjećaju (konkretni primjeri u djetetovoj svakodnevici u vrtiću i obitelji) te kroz ponavljanje kako emocije ne mogu biti pogrešne niti loše. Kroz korištenje konkretnih primjera moguće je kod djeteta razviti sposobnost razlikovanja tjelesnih reakcija (vidljivi, vanjski aspekt) i osjećaja (nevidljivi, unutarnji aspekt) te ujedno i razumijevanje njihove međusobne povezanosti (npr. ljutnja, bijes- vrućina u prsima, licu, grlu; suze ne moraju biti samo posljedica tuge, već i ljutnje). Navedeno potiče i trostruki utjecaj na razvoj djeteta (Aros, 2015), budući da uključuje razmišljanje i promišljanje- kognitivne procese, osjećaje- psihološke procese i djelovanja ili reakcije- fizičke procese, što zajedno utječe na smanjivanje impulzivnih reakcija djeteta. Prema literaturi (Aros, 2015) navedeno se djetetu može približiti kroz korištenje kartica s emocijama i situacijskih slika, koje nude mogućnost promišljanja, imenovanja i odabira osjećaja i njegove povezanosti s određenim događajem ili situacijskom slikom, a sve potaknuto nizom pitanja „*Ispričaj mi što se dogodilo.*“, „*Kako si se osjećao?*“, „*Kako se on/ ona osjećao/la?*“, „*Kako se osjećaš sada kada se toga prisjećaš?*“ i uz obavezan uvjet aktivnog slušanja djeteta te kreiranja poticajnih pitanja ovisno o njegovom iskustvu.

Armstrong (2006) smatra kako je za razvoj intrapersonalne inteligencije iznimno važno postavljanje granice između sebe i drugih već tijekom prve tri godine života djeteta. Na temelju toga kreira i „*Kontrolnu listu za procjenu višestrukih inteligencija kod učenika*“ (2006:42), a koja se može primijeniti i kod djece te obuhvaća procjenu

djetetovog pokazivanja neovisnosti i odlučnosti i osjećaj za vlastite slabosti. Kontrolna lista obuhvaća i procjenu odgojitelja kroz zapažanja o individualnoj igri, individualnom „stilu“ života, učestalosti pričanja o vlastitim interesima i hobijima te o izražavanju emocija i razini samopoštovanja djeteta.

Na temelju Kontrolne liste Armstrong (2006) preporučuje i metode rada koje oblikuje kao nastavne strategije, ali koje se također mogu preoblikovati i prilagoditi u odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću. Tako preporučuje uvođenje „*Minute za razmišljanje (odmor za introspekciju)*“ unutar koje ne bi bilo razgovora niti komuniciranja djece s djecom niti djece s odgojiteljem, već isključivo poticaj na razmišljanje. Također, važno je svakodnevne situacije povezivati s aktivnostima koje se provode u odgojno-obrazovnom radu, konstantno davati djeci mogućnosti odabira, ali i u rad integrirati situacije i načine izlaganja, posebice kod čitanja ili pripovijedanja, koje će djeci izazivati stvarne emocije i njihove popratne reakcije.

Budući da djeca u ranoj i predškolskoj dobi uče istraživanjem, isključivo uloga odgojitelja nije dovoljna, već je važno i djetetovo okruženje i poticaji. Stoga je važno omogućiti i prostorni raspored ili sam namještaj za individualan rad, u vidu postavljanja pregrađenih stolova ili organiziranja centara vrtića u kojima „individualci“ mogu pronaći sigurno mjesto za individualan rad. Armstrong (2006) konkretno predlaže organizaciju privremenog tematskog intrapersonalnog središta, odnosno centra, koje navodi kao *iskustveno* središte u kojem bi djeca imala slobodu razmišljati, crtati, listati slikovnice ili dramski prenijeti svoja osobna iskustva.

Kako bi organizacija navedenih centara i aktivnosti bila smisljena, potrebno je da odgojitelj različitim načinima procjenjuje razvijanje i ostvarivanje uvođenja takvih centara. Armstrong (2006) navodi kako i sam Gardner (1983., 1993b) opisuje kako je najbolji način promatranje, a na temelju zapaženih pojava i njihovo dokumentiranje. Dokumentiranje uključuje vođenje bilješki interakcija i djelovanja djece, što je moguće voditi u obaveznoj pedagoškoj dokumentaciji ili posebnoj bilježnici te prikupljanje podataka o djetetu korištenjem dosjea djece ili njihovih mapa radova. Nadalje, fotografije, audio i video snimke omogućavaju bilježenje djetetovih sposobnosti koje je teško opisati riječima, ali i, puno važnije, uočavanje trenutaka, reakcija i djelovanja

koje u stvarnom vremenu ne vidimo niti uočimo iz različitih razloga. Također, Armstrong (2006) preporučuje korištenje sociograma¹³.

Gardner u svom djelu „Disciplinarni um“ iz 1999. godine objašnjava načine i važnost iscrpnog dokumentiranja na primjeru prakse odgojitelja u Reggio Emilia vrtićima. Iz djela se može osjetiti autorova nadahnutost Reggio pedagogijom te u njemu navodi (2004) kako odgojitelji provode opsežno dokumentiranje s ogromnom količinom detaljnih podataka, a kao razlog navodi da odgojitelji smatraju kako svaki i najmanji detalj može biti od iznimne važnosti za razumijevanje djeteta. Dokumentiraju se dječje reakcije i rasprave, svaka skica i umjetnički radovi djece. Dokumentacija je toliko detaljna i precizna da je razumljiva svakome tko pokazuje određeni interes u razvoj i napredak djece. Kao primjer također navodi činjenicu da djeca nerijetko i oponašaju odrasle u konstantnom bilježenju. Vrlo se malo pažnje pridaje dokumentiranju situacijama formalnog učenja. Ono što je, ipak, najvažnije za Gardnerova istraživanja, to je podatak kako je, prema Gardneru (2004), cilj Reggio vrtića snimiti i svima pokazati „stotine jezika“ kojima se djeca izražavaju, a uključuju usmene, tjelesne, umjetničke te mnoge druge. Iz navedenog se stvara izravna poveznica s Gardnerovom teorijom višestrukih inteligencija, a koja se manifestira, između ostalog, u Reggio pedagogiji, koja postaje živi dokaz njenog postojanja.

---

¹³ Sociogram- način mjerenja socijalnih odnosa pojedinca i grafički prikaz koji predstavlja izmjerene poveznice unutar društvenih odnosa u manjim skupinama

5. RAZLOZI, SVRHA, CILJEVI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Svrha istraživanja stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta je vlastiti doprinos znanosti i znanju. Navedeno omogućava stjecanje jasnije slike trenutnog stanja na određenom području, ali i promišljanje o načinima i mogućnostima pozitivnog mijenjanja zatečenog stanja. Također, s obzirom na to da su istraživanja o intrapersonalnoj inteligenciji (i samoj teoriji višestrukih inteligencija) u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj gotovo nepostojeća, svrha ovog istraživanja je i da nudi mogućnost polazišta za daljnja istraživanja, u vidu povećanja uzorka, provedbe longitudinalnog istraživanja i dr.

U teorijskom djelu završnog rada precizno je i jasno prikazana važnost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije u odgojno- obrazovnom radu s djecom. U ranoj i predškolskoj dobi postavljaju se temelji za daljnji razvoj djeteta, a poticanjem razvoja intrapersonalne inteligencije djetetu se osigurava čvrst temelj za daljnji razvoj i donošenje odluka u budućnosti. Iz tog razloga, nisu važne samo metode kojima se potiče razvoj intrapersonalne inteligencije, već i učestalost poticanja. Poznato je kako je „ponavljanje majka znanja“, a navedeno vrijedi i za ponavljanje, vježbanje ili rad- što je učestalost veća, to će biti i bolji rezultati. Iz navedenog proizlazi pretpostavka kako bi isto trebalo biti kod poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Prema primjerima iz svakodnevnog života koji dokazuju navedeno, odabrana je učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kao „nit vodilja“ istraživanja te je postavljen temeljni cilj istraživanja:

1. Uvidjeti odgajateljeve stavove o opažanju pozitivnih utjecaja na razvoj djece s obzirom na učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije.

Nadalje, postavljeni su i specifični ciljevi:

2. Ispitati postoji li povezanost između učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece i teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija;

3. Ispitati postoji li povezanost između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i odgojiteljeve učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece;

Iz ciljeva istraživanja proizlaze i sljedeće hipoteze:

H1: Postoji statistički značajna povezanost između učestalog poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece i opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece;

H2: Postoji statistički značajna povezanost između teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece;

H3: Postoji statistički značajna povezanost između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece;

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6. 1. Prikupljanje i obrada podataka

Odabrani postupak za prikupljanje podataka bilo je anketiranje. Razlog odabira anketiranja bio je tip istraživanja u kojem su se ispitivali stavovi odgojitelja, odnosno njihova mišljenja i procjene, zbog ekonomičnosti, ali i zbog udaljenosti matičnog i područnih vrtića, pri čemu je potrebna znatna količina vremena da bi se svi obišli u zadanom vremenu. Uzevši u obzir prednosti koje anketa nudi, kao što su mogućnost spoznaje podataka i informacija o doživljaju, mogućnost dobivanja podataka iz prošlosti i putem prisjećanja odgojitelja (Zelenika, 2000) te izravnog dobivanja stava odgojitelja, potvrđeni su i neki od nedostataka anketiranja prema literaturi, kao što su neodgovaranje ispitanika na anketu i nepotpunost nekih odgovora (Zelenika, 2000), u koje spadaju ona pitanja koja su od ispitanika tražila opisivanje opažane pojave.

Instrument anketiranja bio anketni list, izrađen u Google forms-u. Sastavljena su i odabrana pitanja u odnosu na ciljeve istraživanja i postavljene hipoteze, što je rezultiralo sveukupnim brojem od 16 pitanja, od kojih je 14 pitanja zatvorenog tipa, a 2 su pitanja otvorenog tipa. Kod pitanja zatvorenog tipa, ponuđeni su zadaci višestrukog izbora, odnosno pitanja s ponuđenim odgovorima nabiranja i pitanja s ponuđenim odgovorima intenziteta (Zelenika, 2000), a kod pitanja otvorenog tipa ostavljena su mjesta za unos dužeg teksta, odnosno prostor za slobodni odgovor ispitanika. Redoslijed pitanja anketnog upitnika složen je prema logičkom slijedu, odnosno redoslijedu u obliku lijevka, kojim su ispitanici odgovarali na opća pa potom na specifična pitanja (Zelenika, 2000).

Po završetku izrade ankete, a po prethodnom dogovoru s pedagoginjama vrtića, ankete su bile podijeljene u zajedničkim grupama svih odgojitelja i vrtića (*Dinamikom*, *Viber* grupa) te su bile dostupne za rješavanje tijekom veljače i ožujka 2023. godine. U uvodnom ulomku prije ankete navedeno je kako je sudjelovanje u istraživanju u potpunosti anonimno i dobrovoljno. Nakon obavijesti o datumu zatvaranja mogućnosti rješavanja ankete, prikupljeni podaci bili su analizirani deskriptivnom analizom koja je već prilikom odgovaranja ispitanika u Google Forms-u bila prikazana količinom i postocima uz prikaz grafikona.

6. 2. Uzorak ispitanika

Za istraživanje je odabran prigodan¹⁴ uzorak ispitanika, koji je uključivao odgojitelje (na radnom mjestu odgojitelja predškolske djece) zaposlene u dječjem vrtiću „Olga Ban“ Pazin, uključujući matični vrtić u Pazinu i područne vrtiće u Gračišću, Sv. Petru u Šumi, Tinjanu, Karojbi, Motovunu, Lupoglavu i Pazinskim Novakima. Dječji vrtić broji 30 odgojnih skupina i 60 odgojitelja te jednu odgojiteljicu na radnom mjestu asistentice djeteta s teškoćama u razvoju.

Iako je očekivano kako će većina odgojitelja biti spremna na sudjelovanje i davanje doprinosa ovom istraživanju, bilo je izrazito zahtjevno motivirati odgojitelje na sudjelovanje i rješavanje ankete, što je rezultiralo dobivanjem završnog uzorka od 31 odgojitelja, što je 51,6% od ukupnog broja odgojitelja. Zaključno, uzorak se sastojao od 31 odgojitelja (100%). U istraživanju su sudjelovale isključivo žene (100%).

Drugo pitanje anketnog upitnika odnosilo se na dobnu strukturu ispitanika (odgojitelja), a njen raspon kreće se između 20 i >60 godina, pri čemu je većina odgojitelja, njih 9, u dobi od 41- 50 godina (29%). Zatim slijedi podjednaki broj odgojitelja, njih 8, u dobi od 31 do 40 godina (25, 8 %) i 8 odgojitelja u dobi od 20- 30 godina (25, 8%). Naposljetku, 4 odgojitelja je u dobi od 51- 60 godina (12, 8%), a najmanji broj odgojitelja je u dobnoj skupini „više od 60“, njih 2 (6, 5%). Navedeno je prikazano u Tablici 1.

Tablica 1. Dobna struktura odgojitelja

Dob	Broj odgojitelja	Postotak %
20 do 30 godina	8	25, 8
31 do 40 godina	8	25, 8
41 do 50 godina	9	29
51 do 60 godina	4	12, 9
>60 godina	2	6, 5
Ukupno	31	100

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Microsoft Word-u.

¹⁴ Prigodan uzorak- „(...) dostupni elementi osnovnog skupa“ (Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=63577> 08. 04. 2023.)

Treće pitanje anketnog upitnika odnosilo se na strukturu odgojitelja prema stečenoj stručnoj spremi, od čega su bile ponuđene viša stručna sprema i visoka stručna sprema. U istraživanje su uključene i nestručne zamjene, ali pod uvjetom da su studenti studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Najveći postotak, 77, 4 %, odnosio se na odgojitelje sa stečenom višom stručnom spremom (VŠS), odnosno 24 odgojitelja. 6 odgojitelja (19, 4%) magistriralo je na diplomskom studiju i steklo visoku stručnu spremu (VSS). Od nestručnih zamjena, studenata studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, sudjelovala je 1 ispitanica (3, 2%).

Tablica 2. Stručna sprema odgojitelja

Stručna sprema	Broj odgojitelja	Postotak %
Nestručna zamjena (student Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja)	1	3, 2
Viša stručna sprema (VŠS)	24	77, 4
Visoka stručna sprema (VSS)	6	19, 4
Ukupno	31	100

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta . Izrađeno u Microsoft Word-u.

Sljedeće se ispitalo godina diplomiranja na preddiplomskom studiju i godina stjecanja više stručne spreme (VŠS). Najviše ispitanika, njih 11, diplomiralo je između 2001. i 2010. godine (35, 5%), slijedi 8 odgojitelja koji su diplomirali između 2016. i 2020. godine (25, 8%), zatim 4 odgojitelja koji su diplomu stekli između 1980. i 1990. (12, 9%). Nakon njih, jednak je broj odgojitelja diplomirao između 2021. i 2022., njih 3 (9,7%) i između 1991. i 2000. godine. Najmanji broj ispitanika, 1 odgojiteljica, diplomirala je između 2011. i 2015. godine (3, 2%). Također, 1 je odgovor zabilježen kao „nisam diplomirao/la (nestručna zamjena)“ (3, 2%).

Tablica 3. Godina diplomiranja na preddiplomskom studiju

Godina diplomiranja na preddiplomskom studiju	Broj odgojitelja	Postotak %
1980.- 1990.	4	12, 9
1991.- 2000.	3	9, 7
2001.- 2010.	11	35, 5
2011.- 2015.	1	3, 2
2016.- 2020.	8	25, 8
2021.- 2022.	3	9, 7
Nije diplomirao/la (nestručna zamjena)	1	3, 2
Ukupno	31	100

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta . Izrađeno u Microsoft Word-u.

6. 3. Deskriptivni rezultati

Nakon definiranih sociodemografskih podataka i struktura ispitanika (odgojitelja), u anketnom upitniku slijedio je niz pitanja koji se odnosio na teoriju višestrukih inteligencija, odnosno na općenite informacije o poznavanju iste, ali i osobni interes odgojitelja.

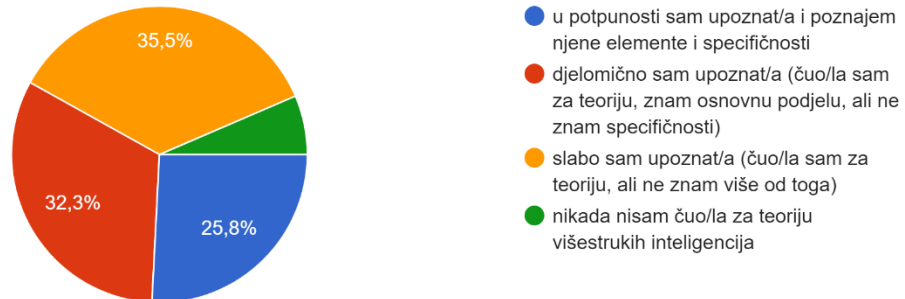
6. 3. 1. Stavovi o teoriji višestrukih inteligencija i osobni interes odgojitelja

Prvo pitanje se odnosilo na stupanj upoznatosti odgojitelja s teorijom višestrukih inteligencija. 8 je odgojitelja koji su u potpunosti upoznati s Teorijom i poznaju sve njene elemente i specifičnosti (25, 8%). Da su djelomično upoznati s Teorijom (odgojitelji koji su čuli za Teoriju, znaju njenu osnovnu podjelu, ali ne znaju specifičnosti), označilo je 10 odgojitelja (32, 3%). Najveći broj odgojitelja, njih 11 (35, 5%), slabo je upoznato s Teorijom, odnosno čulo je za nju, ali ne poznaje njene specifičnosti. Najmanji broj, 2 odgojitelja (6, 5%) nikada nije čulo za teoriju višestrukih inteligencija.

Grafikon 1. Upoznatost odgojitelja s teorijom višestrukih inteligencija

5. Upoznat/a sam sa „Teorijom višestrukih inteligencija“ dr. Howarda Gardnera

31 odgovor

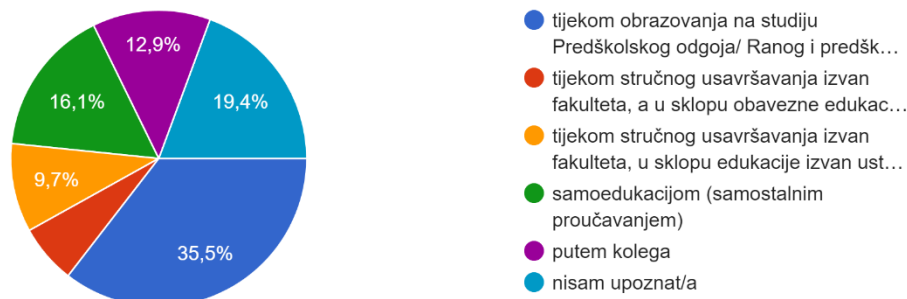
Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

Slijedilo je pitanje o mjestu i načinu gdje su odgojitelji saznali ili čuli za teoriju višestrukih inteligencija. Najveći broj odgojitelja, njih 11 (35, 5%) s Teorijom su se upoznali tijekom obrazovanja na studiju Predškolskog odgoja ili Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Najmanji broj, 2 odgojitelja (6, 5%), navelo je stručno usavršavanje izvan fakulteta, a u sklopu obavezne edukacije odgojitelja unutar ustanove kao izvor upoznavanja s Teorijom. 3 su odgojitelja (9, 7%) navela kako su se s Teorijom upoznala tijekom stručnog usavršavanja izvan fakulteta, ali u sklopu edukacije izvan ustanove rada. Broj odgojitelja koji su se samoedukacijom (samostalnim proučavanjem) upoznali s Teorijom iznosi 5 (16, 1%). 4 odgojitelja (12, 9%) saznala su za Teoriju putem kolega i kolegica, a 6 odgojitelja (19, 4%) ne zna ili nije uopće upoznata s teorijom višestrukih inteligencija.

Grafikon 2. Izvori upoznavanja s teorijom višestrukih inteligencija

6. Za „Teoriju višestrukih inteligencija“ saznao/la sam

31 odgovor

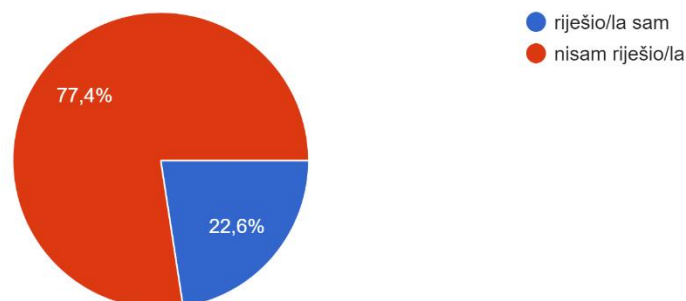
Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

Iduća dva pitanja osmišljena su kako bi se utvrdio osobni interes odgojitelja u teoriju višestrukih inteligencija te su važni za utvrđivanje korelacija i potvrđivanje/osporavanje postavljene hipoteze. Od odgojitelja su zatraženi odgovori na pitanja jesu li i sami riješili test za utvrđivanje višestrukih inteligencija te jesu li im rezultati testa pomogli u stjecanju jasnije slike sebe i pomogli u radu kao odgojitelju. Od ukupnog broja odgojitelja, 7 njih (22, 6%) je riješilo test, a 24 nije riješilo test (77, 4%). 2 odgojitelja (6, 5%) odgovorilo je kako su rezultati testa u potpunosti pomogli u stjecanju jasnije slike sebe i u radu, a 6 odgojitelja (19, 4%) odgovara kako su djelomično pomogli, u smislu da je stečena jasnija slika o sebi, ali nisu pomogli u radu. Na ovom je pitanju 23 odgojitelja (74, 2%) odgovorilo kako nije rješavalo test, što je, u usporedbi s prethodnim pitanjem 1 odgojitelj manje. Pretpostavlja se da se dogodila pogreška na prethodnom pitanju, ali nemoguće je tvrditi sa sigurnošću. Nijedan odgojitelj nije odgovorio da mu rezultati testa nisu pomogli.

Grafikon 3. Osobni interes odgojitelja- rješavanje testa za utvrđivanje višestrukih inteligencija

7. Jeste li i sami riješili test za utvrđivanje višestrukih inteligencija?

31 odgovor

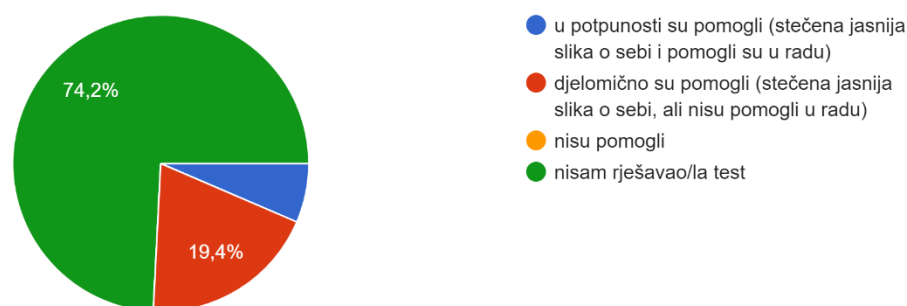

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

Grafikon 4. Osobni interes odgojitelja- procjena utjecaja rezultata testa na stjecanje jasnije slike sebe i u radu kao odgojitelju

8. Jesu li Vam rezultati testa pomogli u stjecanju jasnije slike sebe i pomogli u radu kao odgojitelju?

31 odgovor

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

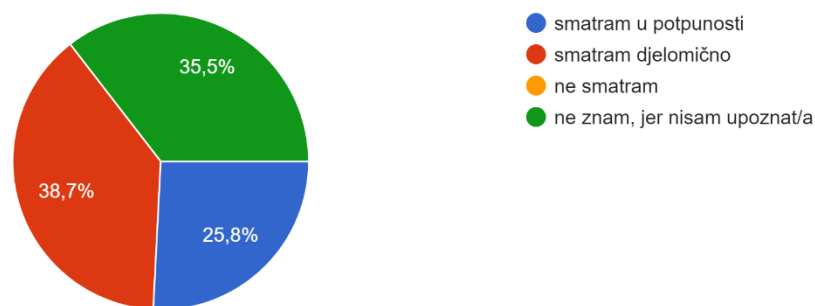
Iz navedenog proizlazi kako su 2 odgojitelja, od 7 koji su riješili test, procijenila kako su rezultati testa utjecali na stjecanje jasnije slike sebe, a samim su time bila i pomoć u radu kao odgojitelju.

Bitan podatak za istraživanje bio je i smatraju li odgojitelji da je teorija višestrukih inteligencija relevantna. 8 odgojitelja (25,8 %) u potpunosti smatra kako je Teorija relevantna, 12 odgojitelja (38,7%) smatra da je Teorija djelomično relevantna. 11 odgojitelja (35,5%) nije se izjasnilo, već odgovorilo kako ne znaju, jer nisu upoznati, a niti jedan odgojitelj nije odgovorio kako ne smatra da je Teorija relevantna.

Grafikon 5. Stavovi odgojitelja o relevantnosti teorije višestrukih inteligencija

9. Smatrate li da je teorija višestrukih inteligencija relevantna?

31 odgovor

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

6. 3. 2. Stavovi odgojitelja o intrapersonalnoj inteligenciji, poticanju njenog razvoja i pozitivnih utjecaja na djecu

Sljedeći su se ispitali stavovi odgojitelja o važnosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije i procjene pozitivnih utjecaja na djecu. U ovom dijelu postavljena su i otvorena pitanja na koja su odgojitelji mogli slobodno odgovarati o svojim zapažanjima.

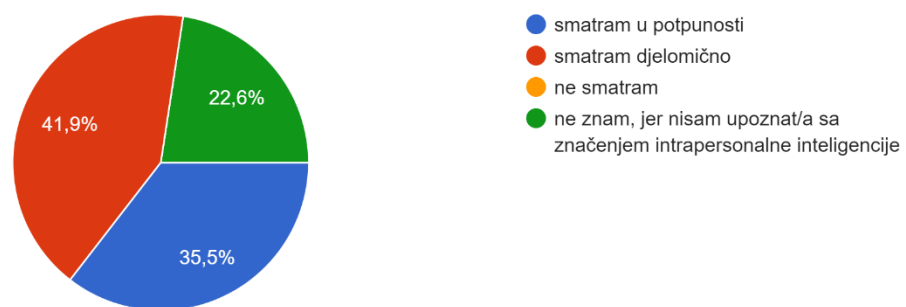
Kada se govori da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih drugih inteligencija (u okviru teorije višestrukih inteligencija), s navedenom tvrdnjom se u

potpunosti slaže 11 odgojitelja (35, 5%), a djelomično se slaže najveći broj, 13 odgojitelja (41, 9%). Najmanji broj, 7 odgojitelja (22, 6%), ne smatra da su dovoljno upoznati s Teorijom kako bi procijenili. Broj odgojitelja koji ne smatraju da je navedena tvrdnja točna jest 0 (0%).

Grafikon 6. Stavovi odgojitelja o intrapersonalnoj inteligenciji kao temeljem za razvoj svih drugih višestrukih inteligencija

10. Smatrate li da je razvoj intrapersonalne inteligencije temelj za razvoj svih drugih inteligencija (u okviru teorije višestrukih inteligencija)?

31 odgovor

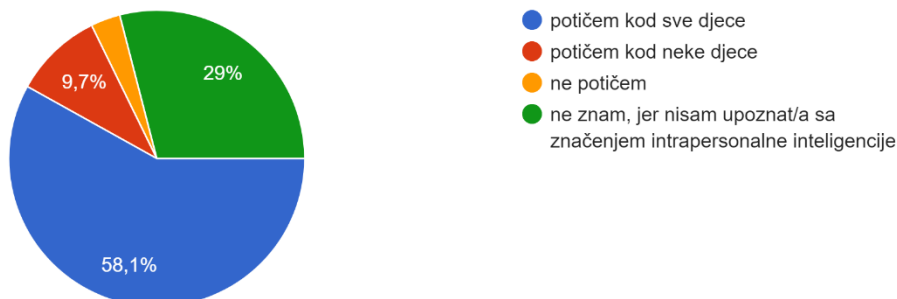
Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

Nastavno na pitanje o važnosti intrapersonalne inteligencije, odgojitelji su odgovarali na pitanje potiču li kod djece razvoj intrapersonalne inteligencije, pri čemu su se ponuđeni odgovori odnosili na poticanje kod sve ili kod neke djece. Tako je čak 18 odgojitelja (58, 1%), dakle više od polovice ispitanika, odgovorilo kako potiče razvoj intrapersonalne inteligencije kod sve djece. 3 odgojitelja smatra kako je potiče kod neke djece (9, 7%), a 1 odgojitelj (3, 2%) ne potiče razvoj. 9 odgojitelja (29%) je procijenilo da nije dovoljno upoznato sa značenjem intrapersonalne inteligencije kako bi precizno odgovorilo na ovo pitanje.

Grafikon 7. Procjena odgojitelja o poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece

11. Potičete li kod djece razvoj intrapersonalne inteligencije?

31 odgovor

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

Odgojitelji koji su na navedeno pitanje procijenili da potiču kod neke djece, zamoljeni su da navedu kod koje djece potiču razvoj intrapersonalne inteligencije. Budući da su zabilježena četiri odgovora, a tri odgojitelja su prethodno procijenila da potiču kod neke djece, jedan ispitanik je odlučio zabilježiti i svoje zapažanje. Zapažanja i odgovori odgojitelja su sljedeći:

1. „*Trudim se poticati kod sve djece, no zbog velikog broja djece u skupini i zbog loših uvjeta u kojima se nalazimo (nestručne zamjene, rad bez kolegice i sl.) fokus stavljam na poticanje intrapersonalne inteligencije kod djece s nepoželjnim ponašanjem.*“
2. „*Npr. Često uključujem pokret u pričanje priča, za što primjećujem da jednom dijelu djece pomaže u pamćenju priča.*“
3. „*Kod djece koja imaju nisko samopouzdanje.*“
4. „*Predškolske dobi.*“

Iz odgovora četiri odgojitelja proizlazi kako je im fokus na razvoju intrapersonalne inteligencije usmjeren na djecu s nepoželjnim ponašanjima, niskim samopouzdanjem

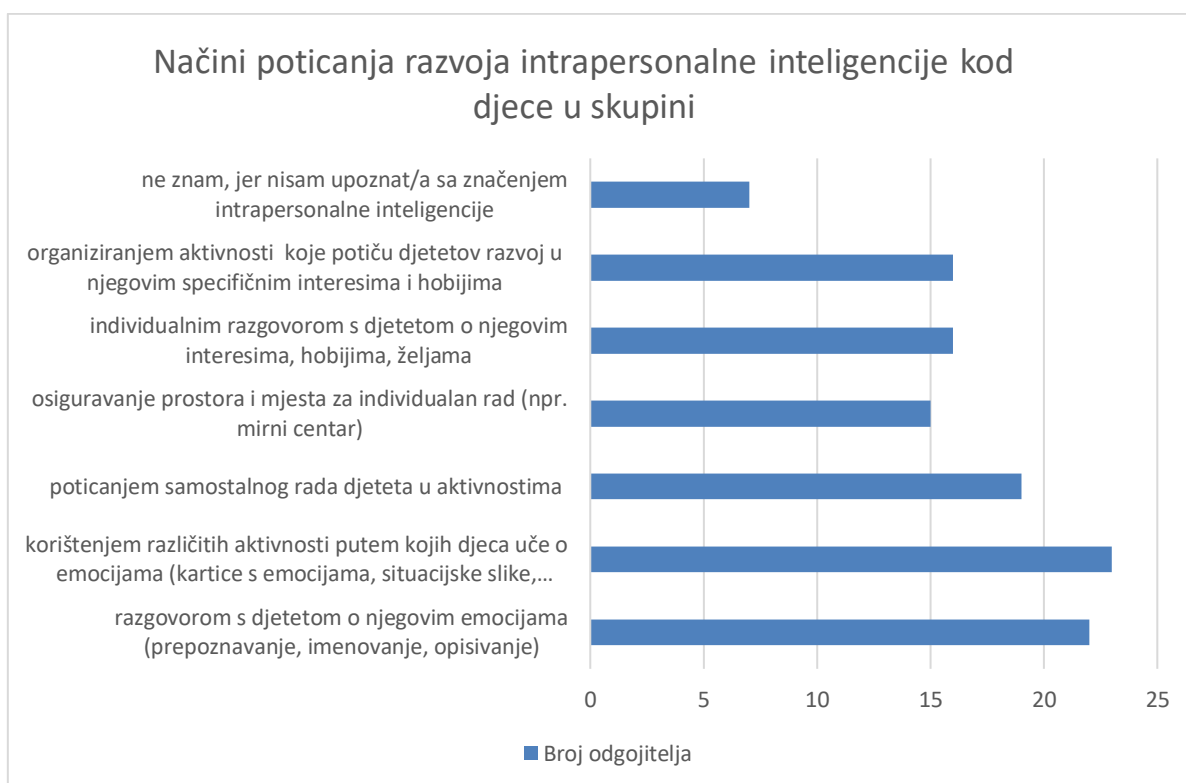
i na djecu predškolske dobi, odnosno predškolaca. Jedan odgojitelj smatra kako se razvoj intrapersonalne inteligencije očituje i u razvijanju pamćenja te se koristi tehnikama kojima olakšava djeci pamćenje.

Nastavno na poticanje, slijedilo je pitanje o načinima poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece u skupini, pri čemu je ponuđeno 7 odgovora s mogućnošću izbora više odgovora, a ne samo jednog. Ponuđeni odgovori temelji su se na načinima poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije u teorijskom djelu završnog rada, navedenom u poglavlju „4. 1. *Poticanje i razvoj intrapersonalne inteligencije u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju*“.

Broj odgojitelja koji razvoj intrapersonalne inteligencije kod djece potiče razgovorom s djetetom o njegovim emocijama (prepoznavanje, imenovanje, opisivanje) bio je 22 (71%). Najveći broj, 23 odgojitelja (74, 2%), razvoj potiče korištenjem različitih aktivnosti putem kojih djeca uče o emocijama (kartice s emocijama, situacijske slike, odabir osjećaja i razgovor o povezanosti s određenim događajem). 19 odgojitelja (61, 3%) potiče razvoj samostalnim radom djeteta u aktivnostima. Najmanji broj odgojitelja, njih 15 (48, 4%) razvoj intrapersonalne inteligencije potiče osiguravanjem prostora i mjesta za individualan rad (npr. mirni centar). Podjednak broj, 16 odgojitelja (51, 6%) odabire s djetetom razgovarati o njegovim interesima, hobijima i željama i organiziranjem aktivnosti koje potiču djetetov razvoj u njegovim specifičnim interesima i hobijima. 7 odgojitelja (22, 6%) odgovorilo je kako nije upoznato sa značenjem intrapersonalne inteligencije da bi odgovorilo na ovo pitanje.

Grafikon 8. Načini poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece u skupini

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Microsoft Excel-u.

Iz rezultata i odgovora proizlazi kako, iako je nekolicina odgojitelja procijenila da je djelomično ili slabo upoznata s teorijom višestrukih inteligencija i značenjem intrapersonalne inteligencije, velika većina njih ipak potiče njen razvoj kroz raznolike navedene i odabrane aktivnosti, ali nije upoznata sa samim njenim pojmom.

Slijedila je procjena odgojitelja o učestalosti provođenja aktivnosti ili individualnog rada kojima se potiče razvoj intrapersonalne inteligencije kod djece, a ona je ujedno i temeljna procjena na temelju koje se dokazuju hipoteze i dobivaju odgovori na ciljeve istraživanja. Tako je najveći broj, 12 odgojitelja (38, 7%) procijenilo kako svakodnevno provodi navedene aktivnosti, 5 odgojitelja (16, 1%) ih provodi do tri puta tjedno, a 6 odgojitelja (19, 4%) jednom do dva puta tjedno. Nijedan odgojitelj nije izabrao ponuđene odgovore „jednom do dva puta mjesečno“ i „nikad“. 8 odgojitelja (25, 8%) procijenilo je da nije dovoljno upoznato sa značenjem

intrapersonalne inteligencije i da ne zna koliko često provodi aktivnosti za poticanje njenog razvoja.

Grafikon 9. Učestalost provođenja individualnog rada ili aktivnosti kojima se potiče razvoj intrapersonalne inteligencije

14. Koliko često provodite individualan rad ili aktivnosti kojima potičete razvoj intrapersonalne inteligencije?

31 odgovor

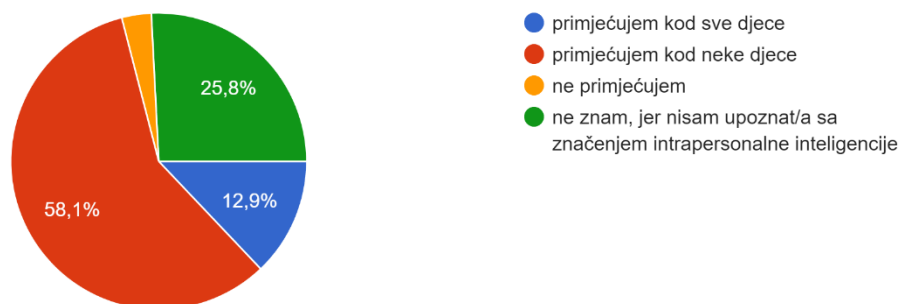
Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta . Izrađeno u Google Forms-u.

Posljednje pitanje u anketi odnosilo se stavove odgojitelja i njihovu procjenu u primjećivanju pozitivnih utjecaja na djece, kao rezultat poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije. 4 odgojitelja (12, 9%) primjećuje pozitivne utjecaje kod sve djece, a najviše odgojitelja, njih 18 (58, 1%) primjećuje samo kod neke djece. Od strane 1 odgojitelja (3, 2%) procijenjeno je kako nisu primjetni pozitivni utjecaji na dijete, a 8 odgojitelja (25, 8%) ne zna, jer nije upoznato sa njenim značenjem.

Grafikon 10. Procjena odgojitelja u primjećivanju pozitivnih utjecaja na djecu uslijed poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije

15. Ukoliko potičete razvoj intrapersonalne inteligencije kod djece u skupini, primjećujete li pozitivne utjecaje na dijete?

31 odgovor

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u Google Forms-u.

Nastavno na prethodno pitanje odgojitelji su bili zamoljeni opisati pozitivne utjecaje poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije, a 15 odgojitelja je navelo sljedeća zapažanja:

1. „Smanjena sramežljivost, djeca nisu više toliko povučena oko svojih interesa, otvoreno pričaju i uvode i drugu djecu u razgovor i aktivnosti.“
2. „Bolja kontrola i regulacija emocija; uvažavanje sebe da bi mogli uvažavati druge; prevladavanje raznih strahova kroz razne aktivnosti i individualni pristup.“
3. „Prepoznaje i imenuje svoje i tuđe osjećaje, zna verbalizirati svoje potrebe i želje, jača svoje samopouzdanje...“
4. „Djeca su svjesnija sebe i svojih želja. Znaju prepoznati kada im je potrebno vrijeme da se osame.“
5. „Verbalizacija emocija, želja i interesa.“
6. „Samopouzdanje i pozitivnih slika o sebi kod sve djece.“

7. *„Prepoznavanje i identifikacija osobnih emocija, empatija, prosocijalno ponašanje, aktivno uključivanje roditelja i sl.“*
8. *„Prekratko sam u skupini.“*
9. *„Više samopouzdanja, bolja slika o sebi i drugima.“*
10. *„Djeca se više bave i posvećuju svojim interesima, neovisno o grupnim utjecajima.“*
11. *„Bolji socijalni odnosi, reguliranje emocija, učenje...“*
12. *„Izražavanje vlastitih emocija i tuđih osjećaja.“*
13. *„Djeca kontroliraju emocije, odgovornija su, znaju govorom rješavati konflikte...“*
14. *„Još ne u tolikoj mjeri.“*
15. *„Prepoznavanje i imenovanje emocija kod sebe i drugih, razvoj empatije.“*

Iz navedenih procjena odgojitelja moguće je iščitati kako se zapažanja odgojitelja podudaraju s karakteristikama intrapersonalno inteligentnih osoba, a vidljivo je i zapažanje relativno rane pojave razvijene intrapersonalne inteligencije kod djece rane i predškolske dobi, pri čemu se dokazuje kako se teorija višestrukih inteligencija može i poželjno ju je primjenjivati i poticati u ranoj i predškolskoj dobi kako bi se stvorili temelji za daljnji razvoj višestrukih inteligencija kod djeteta. Budući da je njihov razvoj dugotrajan proces koji nekada zahtijeva i cjeloživotno traganje, ne iznenađuju odgovori ispitanika koji ne primjećuju pozitivne utjecaje na djecu, jer i sami navode kako su kratko vrijeme u skupini.

6. 4. Utvrđivanje korelacija između varijabli

Nakon deskriptivne analize uslijedila je statistička analiza utvrđivanja korelacija između varijabli potrebnih za potvrđivanje zadanih hipoteza. Za statističku analizu korišten je program „IBM SPSS Statistics“, koji je ujedno vodeći svjetski softver za statističku analizu podataka i rješavanje poslovnih i istraživačkih problema pomoću „ad- hoc“ analize, testiranja hipoteza i prediktivne analitike. U SPSS-u se podaci obrađuju tako da se ručno (ili uz pomoć MS Excela) unesu u tablice te se definiraju varijable i odgovarajuće brojčane vrijednosti koje će se testirati u svrhu potvrde hipoteza. Ponuđen je širok raspon za testiranje svih vrsta podataka (prema tipu

varijabli), a po odabiru željenog testa, program izbacuje rezultate u obliku pregledne tablice sa svim potrebnim podacima.

Rezultati istraživanja i odgovarajući podaci uneseni su u program „IBM SPSS Statistics“ u kojemu su odabrane varijable koje odgovaraju hipotezama. Korelacije između svih varijabli utvrđivane su testom Bivarijatne korelacije¹⁵, budući da su sve varijable bile kvalitativne. Također, za utvrđivanje koeficijenta korelacije korišten je Pearsonov koeficijent korelacije¹⁶, koji se koristi za mjerenje linearne povezanosti dvije varijable, ali i za njihovu jačinu i smjer kretanja. Pearsonov koeficijent označava se r , a njegova vrijednost kreće se od -1 do 1 ($-1 \leq r \leq 1$). Smjer korelacije, odnosno rezultat pozitivne ili negativne korelacije, ovisit će o iznosu r ; ako on iznosi od 0 do 1 radi se o pozitivnoj korelaciji, a ako iznosi od -1 do 0, radi se o negativnoj korelaciji. Jačina se kreće od jače korelacije prema slabijoj, ovisno o blizini -1, 1 ili 0. Ako je bliža 0, korelacija je slabija, a ako je bliža -1 ili 1, ona je jača. U odnosu na ove podatke, rezultati dobiveni statističkom analizom bili su pojedinačno obrađeni. N se u svakoj tablici odnosi na broj ispitanika.

Grafovi su izrađeni u programu „MS Excel“ na temelju podataka dobivenih u programu „IBM SPSS Statistics“, koji su ručno uneseni u tablice te su funkcijom *Insert- Charts- Scatter* izrađeni grafovi pozitivne korelacije. Microsoft Excel je program za izradu proračunskih tablica i alat za analizu podataka u poslovne, ali i istraživačke svrhe. Nudi mnogo mogućnosti, a između ostalog i mogućnosti izrade grafova i grafikona na temelju zadanih podataka.

6. 4. 1. Korelacija između učestalog poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije i opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece

Prva hipoteza glasila je:

H1: Postoji statistički značajna povezanost između učestalog poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece i većeg stupnja opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece;

---

¹⁵ Bivarijatna korelacija- metoda u statistici koja se koristi kako bi se utvrdio linearni odnos između dvije varijable (smjer i jačina)

¹⁶ Pearsonov koeficijent korelacije- „kovarijanca standardiziranih vrijednosti varijabli X i Y “ u području jednostavne linearne korelacije (Šošić, 2006: 414)

iz čega proizlazi kako je bilo potrebno utvrditi koeficijent korelacije veći od 0, kako bi se odbacila nul- hipoteza H_0 , odnosno nepostojanje povezanosti između veće učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece i većeg stupnja opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece. Za utvrđivanje korelacije odabrane su varijable „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“ i „Opažanje pozitivnih utjecaja na razvoj djece“. Nakon statističke analize i odabira testa Bivarijatne korelacije u programu „IBM SPSS Statistics“, dobiveni su sljedeći rezultati (Tablica 4).

Tablica 4. Rezultati korelacije između varijabli „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“ i „Opažanje pozitivnih utjecaja na razvoj djece“

Correlations			
		14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	15. Pozitivni utjecaji na razvoj djece
14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	Pearson Correlation	1	,912**
	Sig. (2-tailed)		<,001
	N	31	31
15. Pozitivni utjecaji na razvoj djece	Pearson Correlation	,912**	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	
	N	31	31

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

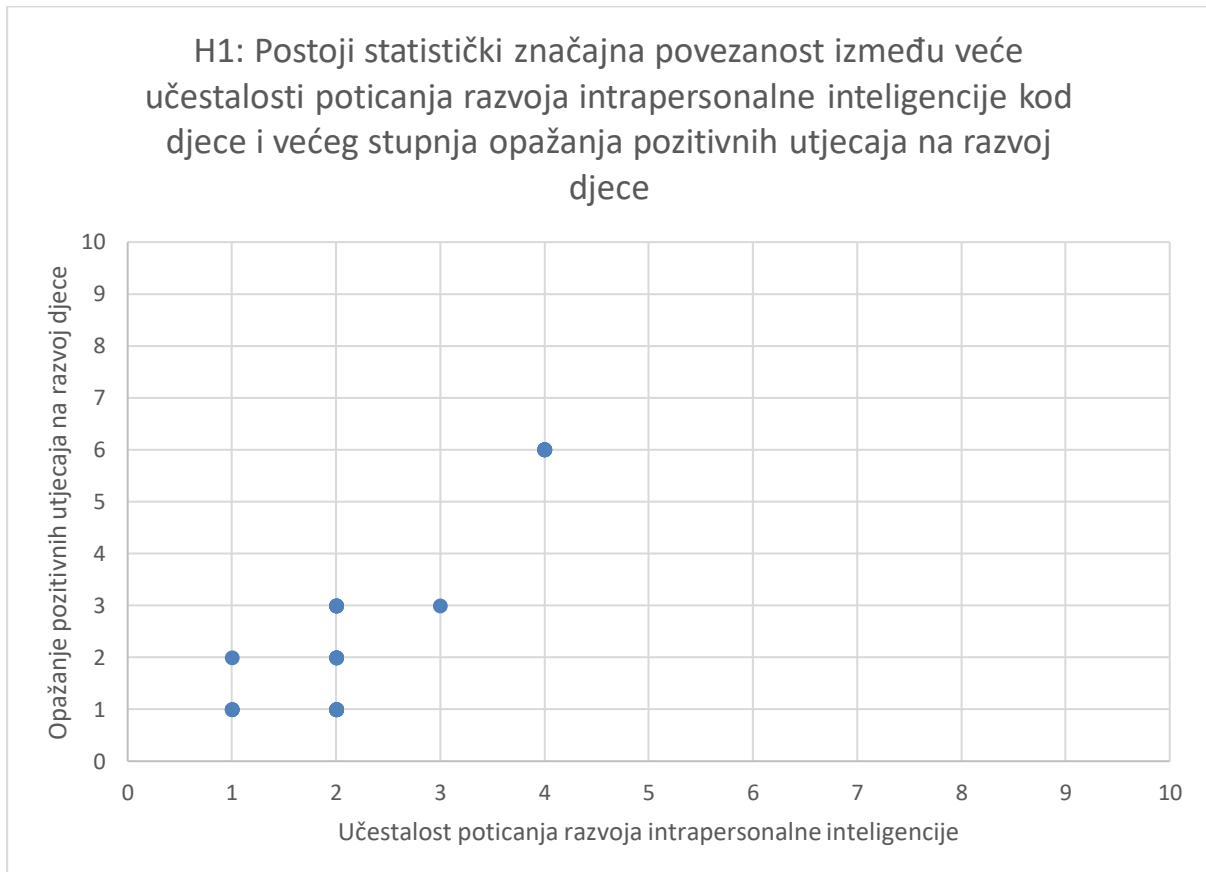
Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „IBM SPSS Statistics“.

Dobiveni rezultat Pearsonove korelacije r iznosio je 0,912, čime je utvrđena pozitivna korelacija između varijabli, budući da se nalazi u rasponu od 0 do 1. Prema definiranoj granici značajnosti koja je postavljena na 0,01, dobivena p - vrijednost¹⁷ (u tablici „Sig. (2- tailed“) iznosila je <0,001, a budući da je p - vrijednost manja od granice značajnosti, a r statistički značajan, odbacuje se nul- hipoteza H_0 i zaključuje

¹⁷ p - vrijednost- empirijska ili opažena razina signifikantnosti; mjera koja se odnosi na vjerojatnost odbacivanja nul- hipoteze H_0), na temelju podataka dobivenih iz uzorka (Šošić, 2006)

kako postoji statistički značajna povezanost između navedenih varijabli. Iz rezultata proizlazi zaključak da što je veća učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije, veći je i stupanj opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece od strane odgojitelja. Potvrđuje se hipoteza H1.

Graf 1. Pozitivna korelacija varijabli „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“ i „Opažanje pozitivnih utjecaja na razvoj djece“

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta . Izrađeno u „Microsoft Excel-u“.

Za izradu Grafa 1 odabran je raspršeni grafikon, budući da se on koristi za prikazivanje korelacija između različitih skupova podataka (Raspršeni grafikon, 2022, url). Os x prikazuje varijablu učestalosti poticanja razvoja, a os y opažanje pozitivnih utjecaja. Vidljivo je kako su parovi vrijednosti varijabli učestalosti i opažanje pozitivnog utjecaja grupirani oko imaginarnog pravca koji ima pozitivan koeficijent smjera. Što su čestice gušće grupirane, to je povezanost između dvije varijable veća.

6. 4. 2. Korelacija između teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece

Druga hipoteza je glasila:

H2: Postoji statistički značajna povezanost između teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.

Za dokazivanje je također bilo potrebno dobiti koeficijent korelacije veći od 0, kako bi se odbacila nul- hipoteza H0, odnosno ne postojanje povezanosti između većeg stupnja teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i veće učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Za utvrđivanje korelacije odabrane su varijable „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“. Nakon statističke analize i odabira testa Bivarijatne korelacije, dobiveni su sljedeći rezultati (Tablica 5).

Tablica 5. Rezultati korelacije između varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

		14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	5. Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija
14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	Pearson Correlation	1	,518**
	Sig. (2-tailed)		,003
	N	31	31
5. Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija	Pearson Correlation	,518**	1
	Sig. (2-tailed)	,003	
	N	31	31

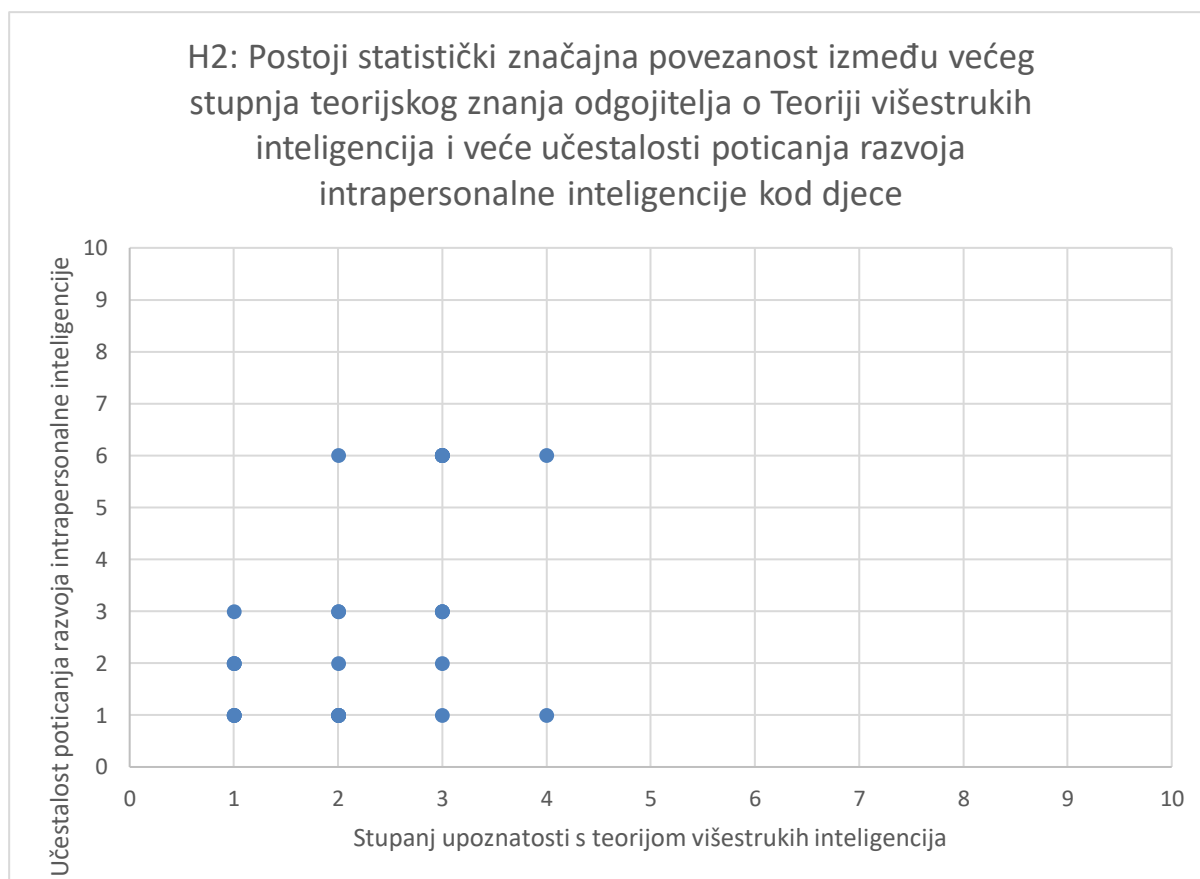
** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „IBM SPSS Statistics“.

Rezultat Pearsonove korelacije r iznosio je 0,518, a budući da je veći od 0 dokazana je pozitivna korelacija između varijabli. Prema definiranoj granici značajnosti koja je postavljena na 0,01, dobivena p - vrijednost (u tablici „Sig. (2- tailed)“) iznosila je <0,003, a budući da je p - vrijednost manja od granice značajnosti, a r statistički značajan, odbacuje se nul- hipoteza H_0 i zaključuje kako postoji statistički značajna povezanost između navedenih varijabli. Iz rezultata proizlazi zaključak da što je veći stupanj upoznatosti odgojitelja s teorijom višestrukih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Potvrđuje se hipoteza H_2 .

Graf 2. Pozitivna korelacija varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „Microsoft Excel-u“.

U sklopu teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija provjereni su i njihovi stavovi vezani za slaganje s tvrdnjom da je intrapersonalna inteligencija temelj

za razvoj svih drugih. Za daljnju potvrdu hipoteze H2, provjerila se i statistička povezanost između varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“.

Nakon statističke analize i odabira testa Bivarijatne korelacije, dobiveni su sljedeći rezultati (Tablica 6).

Tablica 6. Rezultati korelacije između varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“

		Correlations	
		5. Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija	10. Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija
5. Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija	Pearson Correlation	1	,648**
	Sig. (2-tailed)		<,001
	N	31	31
10. Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija	Pearson Correlation	,648**	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	
	N	31	31

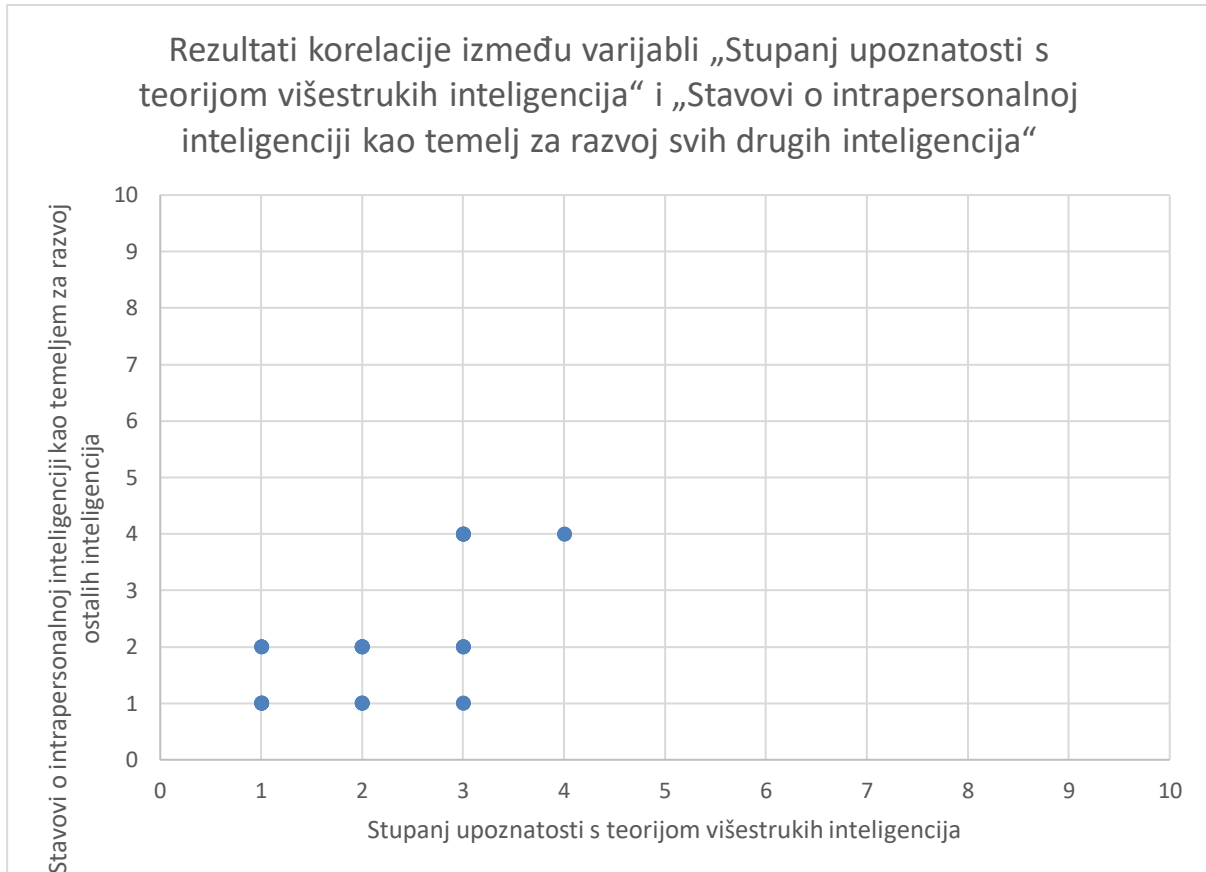
** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „IBM SPSS Statistics“.

Rezultat Pearsonove korelacije r iznosio je 0,648, a budući da je veći od 0 dokazana je pozitivna korelacija između varijabli. Prema definiranoj granici značajnosti koja je postavljena na 0,01, dobivena p - vrijednost (u tablici „Sig. (2-tailed)“) iznosila je <0,001, a budući da je p - vrijednost manja od granice značajnosti, a r statistički značajan, zaključuje se kako postoji statistički značajna povezanost između navedenih varijabli. Iz rezultata proizlazi zaključak da što je veći stupanj upoznatosti

s teorijom višestrukih inteligencija, veće je i slaganje odgojitelja s tvrdnjom da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih drugih inteligencija.

Graf 3. Pozitivna korelacija varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „Microsoft Excel-u“.

Navedeni rezultati korišteni su u svrhu provjeravanja statističke povezanosti sa stupnjem poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije i učestalošću poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije, kako bi se utvrdilo postoji li povezanost s jednim segmentom teorijskog znanja (važnost intrapersonalne inteligencije) i učestalosti poticanja razvoja. Za utvrđivanje korelacija odabrane su varijable „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“, te „Stavovi o intrapersonalnoj

inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“.

Nakon statističke analize i odabira testa Bivarijatne korelacije, dobiveni su sljedeći rezultati (Tablica 7 i Tablica 8).

Tablica 7. Rezultati korelacije između varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

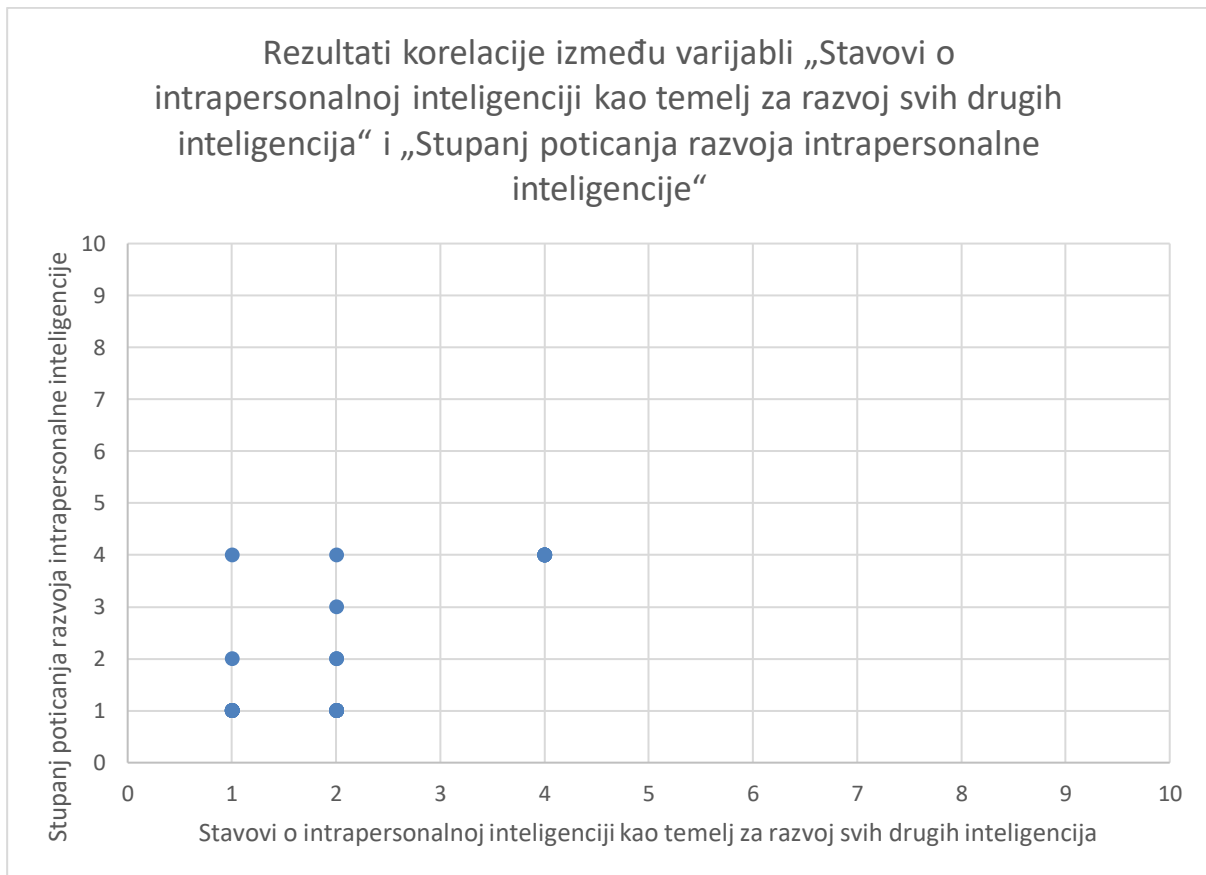
		Correlations	
		10. Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija	11. Stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije
10. Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija	Pearson Correlation	1	,757**
	Sig. (2-tailed)		<,001
	N	31	31
11. Stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	Pearson Correlation	,757**	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	
	N	31	31

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „IBM SPSS Statistics“.

Rezultat Pearsonove korelacije r iznosio je 0,757, a budući da je veći od 0 dokazana je pozitivna korelacija između varijabli. Prema definiranoj granici značajnosti koja je postavljena na 0,01, dobivena p - vrijednost (u tablici „Sig. (2-tailed)“) iznosila je <0,001, a budući da je p - vrijednost manja od granice značajnosti, a r statistički značajan, zaključuje se kako postoji statistički značajna povezanost između navedenih varijabli. Iz rezultata proizlazi zaključak da što je veće slaganje odgojitelja s tezom da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih drugih inteligencija, veći je i stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.

Graf 4. Pozitivna korelacija varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „Microsoft Excel-u“.

Tablica 8. Rezultati korelacije između varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

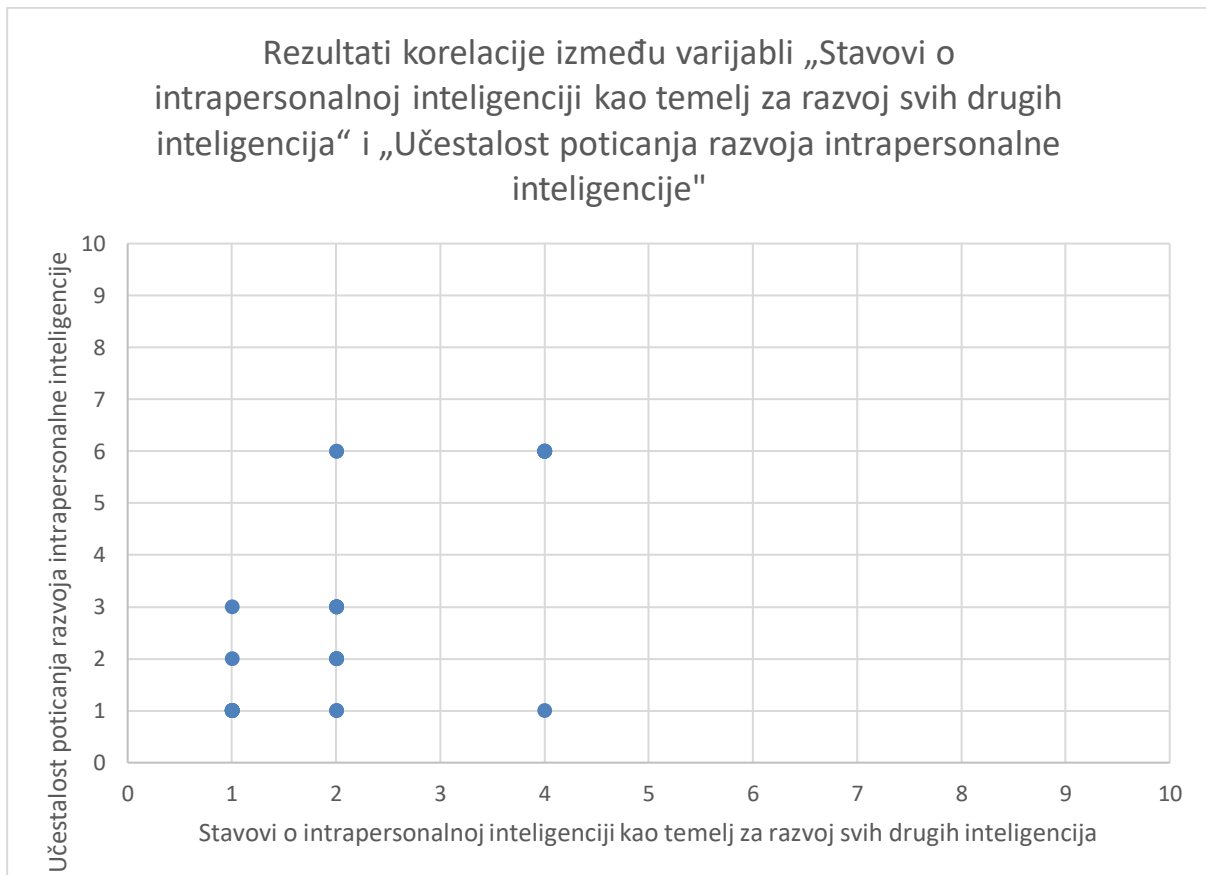
		Correlations	
		10. Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija	14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije
10. Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija	Pearson Correlation	1	,743**
	Sig. (2-tailed)		<,001
	N	31	31
14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	Pearson Correlation	,743**	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	
	N	31	31

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „IBM SPSS Statistics“.

Rezultat Pearsonove korelacije r iznosio je 0,743, a budući da je veći od 0 dokazana je pozitivna korelacija između varijabli. Prema definiranoj granici značajnosti koja je postavljena na 0,01, dobivena p - vrijednost (u tablici „Sig. (2- tailed“) iznosila je <0,001, a budući da je p - vrijednost manja od granice značajnosti, a r statistički značajan, zaključuje se kako postoji statistički značajna povezanost između navedenih varijabli. Iz rezultata proizlazi zaključak da što je veće slaganje odgojitelja s tezom da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih drugih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Postizanjem značajnih korelacija u ispitivanju segmenta teorijskog znanja, još jednom se potvrđuje hipoteza H2.

Graf 5. Pozitivna korelacija varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „Microsoft Excel-u“.

6. 4. 3. Korelacija između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece

Treća hipoteza je glasila:

H3: Postoji statistički značajna povezanost između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.

Kako bi se odbacila nul- hipoteza H_0 , koja se odnosi na nepostojanje statistički značajne povezanosti između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih

inteligencija i učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece, ponovno je bilo potrebno dobiti koeficijent korelacije veći od 0. Za utvrđivanje korelacije, odabrane su varijable „Riješenost testa za osobno utvrđivanje višestrukih inteligencija od strane odgojitelja“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“. Interes odgojitelja u teoriju višestrukih inteligencija definiran je kroz izjave odgojitelja o rješavanju testa za utvrđivanje vlastitih višestrukih inteligencija.

Nakon statističke analize i odabira testa Bivarijatne korelacije u programu „IBM SPSS Statistics“, dobiveni su sljedeći rezultati (Tablica 9).

Tablica 9. Rezultati korelacije između varijabli „Riješenost testa za osobno utvrđivanje višestrukih inteligencija od strane odgojitelja“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

		Correlations	
		14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	7. Riješenost testa za osobno utvrđivanje višestrukih inteligencija
14. Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije	Pearson Correlation	1	,380*
	Sig. (2-tailed)		,035
	N	31	31
7. Riješenost testa za osobno utvrđivanje višestrukih inteligencija	Pearson Correlation	,380*	1
	Sig. (2-tailed)	,035	
	N	31	31

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

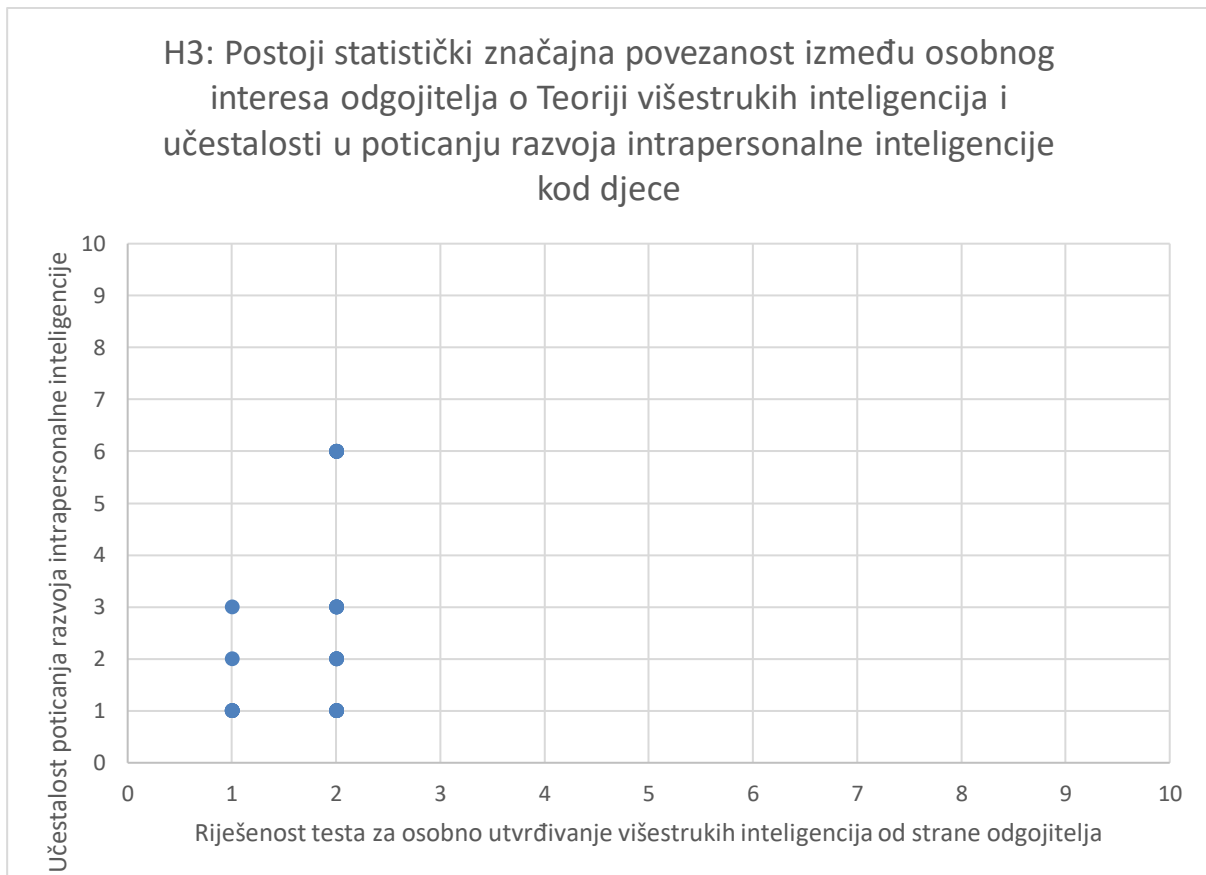
Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „IBM SPSS Statistics“.

Rezultat Pearsonove korelacije r iznosio je 0,380, a budući da je veći od 0 dokazana je pozitivna korelacija između varijabli. Prema definiranoj granici značajnosti koja je postavljena na 0,05, dobivena p - vrijednost (u tablici „Sig. (2-tailed)“) iznosila je <0,035, a budući da je p - vrijednost manja od granice značajnosti, a r statistički značajan, odbacuje se nul- hipoteza H_0 i zaključuje kako postoji statistički značajna povezanost između navedenih varijabli. Iz rezultata proizlazi zaključak da što je veći

osobni interes odgojitelja u teoriju višestrukih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Potvrđuje se hipoteza H3.

Graf 6. Pozitivna korelacija varijabli „Riješenost testa za osobno utvrđivanje višestrukih inteligencija od strane odgojitelja“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

Izvor: Obrada autorice za provedeno istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta. Izrađeno u „Microsoft Excel-u“.

Graf 6 prikazuje raspršeni grafikon kojim se prikazuje korelacija između dviju varijabli: os x prikazuje varijablu riješenosti testa od strane odgojitelja, a os y učestalost poticanja razvoja. Vidljivo je kako su parovi vrijednosti grupirani oko imaginarnog pravca, a što su čestice gušće grupirane, to je povezanost između dvije varijable veća i pravac ima pozitivan koeficijent.

6. 5. Interpretacija rezultata

Na temelju svih dobivenih rezultata i obrade podataka, a s obzirom na postavljene hipoteze i ciljeve istraživanja stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta, došlo se do sljedećih zaključaka.

Prva hipoteza, koja se odnosila tvrdnju da postoji statistički značajna povezanost između učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece i opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece, potvrđena je velikim koeficijentom korelacije, što znači da što je veća učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije, veći je i stupanj opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece od strane odgojitelja. Samim time ispunjen je i temeljni cilj istraživanja, koji je podrazumijevao uvidjeti odgojiteljeve stavove o opažanju pozitivnih utjecaja na razvoj djece s obzirom na učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije.

Druga hipoteza se odnosila na tvrdnju da postoji statistički značajna povezanost između teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Ona je također potvrđena te se utvrdilo da što je veći stupanj upoznatosti odgojitelja s teorijom višestrukih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Drugom hipotezom ispitan je specifični cilj, postojanje povezanosti između učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece i teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija.

U slučaju druge hipoteze, provedena je i statistička analiza na varijablama koje su se odnosile na segmente teorijskog znanja, odnosno elemente kojima se potvrdilo i teorijsko znanje odgojitelja. Segmenti su se odnosili na tvrdnju da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih drugih inteligencija, o čemu je u završnom radu pisano u poglavlju o intrapersonalnoj inteligenciji. Ispitala se statistička povezanost teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i slaganja s tvrdnjom da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih ostalih, a dobiveni rezultat ukazao je da postoji statistički značajna povezanost i da, što je veći stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija, veće je i slaganje odgojitelja s tvrdnjom da je intrapersonalna inteligencija temelj za razvoj svih drugih inteligencija.

Kako bi se dodatno potvrdila hipoteza H2, istražena je i statistička povezanost sa segmentima znanja o teoriji višestrukih inteligencija, odnosno između slaganja s navedenom tvrdnjom i stupnjem poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije te slaganja s navedenom tvrdnjom i učestalosti njenog poticanja. Kod obje je utvrđena statistički značajna povezanost te se samim time, još jednom, potvrdilo da što je veći stupanj upoznatosti odgojitelja s teorijom višestrukih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.

Treća hipoteza, „Postoji statistički značajna povezanost između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece“, u statističkoj je analizi također potvrđena te iz nje proizlazi da što je veći osobni interes odgojitelja u teoriju višestrukih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece. Navedenim rezultatom dobiven je odgovor na drugi specifični cilj: ispitivanje postojanja povezanosti između osobnog interesa odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i odgojiteljeve učestalosti u poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.

6. 6. Ograničenja istraživanja

Temeljno ograničenje provedenog istraživanja bio je premali uzorak ispitanika. Uslijed nespremnosti odgojitelja na sudjelovanje, bilo je izrazito teško prikupiti veći broj te je buduća istraživanja potrebno provesti na mnogo većem uzorku. Uzorak se može prošiti na županijskoj i nacionalnoj razini. Također, budući da se istraživanje odnosilo na stavove odgojitelja, moguće je provesti i longitudinalno istraživanje kojim bi se utvrdilo utječe li zaista poticanje razvoja intrapersonalne inteligencije na pozitivan razvoj djeteta.

6. 7. Primjena istraživanja u praksi

Iz provedenog istraživanja proizlazi kako učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije igra veliku ulogu u opažanju pozitivnih utjecaja i pozitivnog razvoja kod djece. Stoga je potrebno dodatno educirati odgojitelje u području teorije višestrukih inteligencija te ih motivirati i na osobni interes, budući da je utvrđeno da i on ima veliku ulogu u tome koliko će često odgojitelj raditi s djetetom na razvijanju osobne inteligencije. Zaključno, dobrim poznavanjem sebe samih i vlastitih jačih i slabijih

strana, možemo uvelike utjecati i na intervencije u vlastitom radu s djecom rane i predškolske dobi.

7. ZAKLJUČAK

Inteligencija kao pojava mnogo je istraživana kroz povijest i u suvremeno doba, a do dan danas ona, još uvijek, nije u potpunosti istražena. O tome svjedoči činjenica da je mnogi znanstvenici, istraživači i psiholozi različito definiraju.

Prikupljanjem različitih definicija, ustanovilo se da je inteligencija zapravo sposobnost koju pojedinac posjeduje i koristi kako bi se suočio i nosio s izazovima i rješavao one koje život pred njega stavlja. Ona uključuje naše reakcije, ponašanje, pristup problemima i sposobnost da „pravilno“ reagiramo na probleme, situacije, iskušnja i svakodnevne zadatke.

Kroz povijest se na mnogo različitih načina gledalo na nju, no temelj shvaćanja današnje inteligencije postavio je Charles Spearman, koji je utemeljio dvofaktorsku teoriju. Ona se temeljila na činjenici da čovjek posjeduje faktor generalne inteligencije (sposobnost rasuđivanja i rješavanja problema) i specifičan faktor (postojanje specifične sposobnosti). Spearman razvija i faktorsku analizu za provjeravanje svojih tvrdnji, iz koje kasnije proizlazi Stanford- Binet skala koja određuje kvocijent inteligencije kakav i danas poznajemo. Budući da je Spearman naveo postojanje specifične sposobnosti kao jednog djela ljudske inteligencije, ne može se oteti dojmu da se tu stvorio začetak misli o postojanju sposobnosti koje spadaju pod inteligenciju. Godinama kasnije, Howard Gardner upozna je svijet s teorijom višestrukih inteligencija.

Istraživanjem teorije višestrukih inteligencija stječe se bogato znanje koje svakome pojedincu može koristiti za unapređenje vlastitih sposobnosti i vlastitog života. Gardner navodi kako svatko od nas posjeduje devet inteligencija u većoj ili manjoj mjeri. Navodi i kako, bez obzira na to što su urođene, svaki čovjek može razviti bilo koju od njih do razine kompetentnosti. U njih spadaju: lingvistička ili jezična inteligencija, logičko-matematička, spacijalna (prostorna, vizualna), glazbena, tjelesno-kinestetička, socijalna (interpersonalna), osobna (intrapersonalna), prirodna i egzistencijalna inteligencija.

Uslijed promišljanja o vlastitom osobnom iskustvom u radu i privatnom životu, postavljen je cilj utvrđivanja povezanosti s učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece i opažanjem pozitivnih utjecaja na razvoj djeteta te specifične ciljeve kojima se utvrđivalo postoji li povezanost u učestalosti

poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod odgojitelja koji imaju osobni interes u teoriju višestrukih inteligencija i utječe li teorijsko znanje odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija na učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije.

Istraživanje stavova odgojitelja o poznavanju i pozitivnim utjecajima intrapersonalne inteligencije na razvoj djece predškolskog uzrasta provedeno je na uzorku od 31 ispitanika, odgojitelja, zaposlenih u dječjem vrtiću „Olga Ban“ Pazin te ga je u budućim istraživanjima potrebno proširiti. Ovim je istraživanjem utvrđeno da što je veća učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece, veći je i stupanj opažanja pozitivnih utjecaja na razvoj djece od strane odgojitelja. Također je utvrđeno da što je veći stupanj upoznatosti odgojitelja s teorijom višestrukih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece, ali i što je veći osobni interes odgojitelja u teoriju višestrukih inteligencija, veća je i učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece.

Poticanje intrapersonalne inteligencije kod djece je od izuzetne važnosti za njihov budući razvoj, zbog toga što često zanemarujemo obraćati pozornost na postojanje početne introspekcije kojom dijete može jasno navesti ili pokazati vlastite specifične interese, a koja bi mu omogućila usmjeravanje upravo na te aktivnosti koje, čineći, upotpunjuju njegov unutarnji svijet. Navedeno se odnosi i na osvještavanje, prepoznavanje i imenovanje emotivnih stanja i emocija. To primjećivanje, odnosno osvještavanje, u budućnosti može odvesti dijete prema razvoju specifičnosti u područjima kojima se želi baviti i koji ga čine sretnima i ispunjenima. Samim time uvelike osnažuju djetetovo samopouzdanje.

Djetetova sposobnost prepoznavanja kako reagira u određenim situacijama, kako se osjeća zbog nekoga ili nečega, može dovesti do promjene negativnih obrazaca mišljenja i ponašanja u nešto pozitivno, bilo radom na mijenjanju navedenih reakcija u pozitivne ili preusmjeravanjem energije u koristan rad u području u kojem je inteligentno.

Naposljetku, kako bi dijete započelo i u budućnosti ostvarilo navedene potencijale, najvažniju ulogu ima njegova socijalna okolina, a u tom kontekstu i odgojitelji, za koje je poželjno da su i sami intrapersonalno inteligentni kako bi mogli biti vodiči na djetetovom putu do samoostvarenja.

LITERATURA

Knjige

1. ARMSTRONG, T. (2006.) *Pametniji ste nego što mislite: Vodič za višestruke inteligencije za djecu i sve one koji se njima bave*. Lekenik: Ostvarenje d.o.o.
2. ARMSTRONG, T. (2006.) *Višestruke inteligencije u razredu*. Zagreb: Educa.
3. AROS, C. (2015.) *Inteligencija mog djeteta: Otkrijte i unaprijedite talente koji ga čine jedinstvenim*. Rijeka: Dušović & Kršovnik d.o.o.
4. GARDNER, H. (2004.) *Disciplinarni um*. Zagreb: Educa.
5. GARDNER, H., KORNHABER, M. L., WAKE, W. K (1999.) *Inteligencija: Različita gledišta*, Jastrebarsko: Naklada Slap. Str. 1-154.
6. KISS, I. i VUČINIĆ, H. (2021.) Intrapersonalni razvoj djece i mladih promatran kroz teoriju višestrukih inteligencija. U: NIKOLIĆ, M. (ur.) i VANTIĆ- TANJIĆ, M. (ur.), *Tematski zbornik XII. međunarodne znanstveno- stručne konferencije „Unapređenje kvalitete života djece i mladih“*. Tuzla: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih, str. 265- 274.
7. MUŠANOVIĆ, M. i LUKAŠ, M. (2011.) *Osnove pedagogije*. Rijeka: Hrvatsko futurološko društvo. Str. 10.-11.
8. RATHUS, Spencer A. (2001.) *Temelji psihologije*. Prijevod 5. izdanja. Jastrebarsko: Naklada Slap. Str. 343.-369.
9. ŠOŠIĆ, I. (2006.) *Primijenjena statistika*. Zagreb: Školska knjiga.
10. ZELENKA, R. (2000.) *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci.

Izvori mrežnih stranica

11. Brđanović, D. (2014.) *Uloga glazbe i glazbene inteligencije u školi u kontekstu teorije višestrukih inteligencija*. Znanstveni rad. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku. URL: <https://www.bib.irb.hr/832128> (Pristupljeno: 22. 04. 2023.)

12. Brocino područje. URL: <http://struna.ihjj.hr/naziv/brocino-podrucje/25967/> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
13. Charles Spearman. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=57350> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
14. Čeoni režanj. URL: <http://struna.ihjj.hr/naziv/ceoni-rezanj/26452/> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
15. Empirizam. URL: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=17853> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
16. Gardner, H. (2020). *A Resurgence of Interest in Existential Intelligence: Why Now?* Cambridge university. URL: <https://www.howardgardner.com/howards-blog/a-resurgence-of-interest-in-existential-intelligence-why-now> (Pristupljeno: 12. 06. 2023.)
17. Howard Gardner. URL: <https://www.howardgardner.com/about> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
18. Introspekcija. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=27693> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
19. John Locke. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=36944> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
20. Kristić, V. (2017.) Muzejske radionice i razvoj višestrukih inteligencija. *Muzeologija*, (54), str. 28- 52. URL: <https://hrcak.srce.hr/clanak/304724> (Pristupljeno: 22. 04. 2023.)
21. Kršul, K. (2021.) *Važnost teorije višestrukih inteligencija u funkciji poticanja potencijalno darovite djece rane i predškolske dobi*. Završni rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet (Katedra za obrazovne znanosti). URL: <https://repository.ufri.uniri.hr/islandora/object/ufri:979> (Pristupljeno: 22. 04. 2023.)
22. Kulić, D. G. (2014.) *Primena teorije višestrukih inteligencija u nastavi engleskog jezika*. Doktorska disertacija. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet. URL: <https://phaidrdbg.bg.ac.rs/view/o:10076> (Pristupljeno: 22. 04. 2023.)

23. Prigodan uzorak. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=63577>
(Pristupljeno: 08. 04. 2023.)
24. Racionalizam. URL: <https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=51372>
(Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
25. Raspršeni grafikoni. URL: <https://www.ibm.com/docs/hr/cognos-analytics/11.2.0?topic=types-scatter-charts> (Pristupljeno: 30. 05. 2023.)
26. René Descartes. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=14710>
(Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
27. Sir Francis Galton. URL: <https://www.britannica.com/biography/Francis-Galton>
(Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
28. Sljepoočni režanj. URL: <http://struna.ihji.hr/naziv/sljepoocni-rezanj/29284/>
(Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
29. Sociogram. URL: <https://proleksis.lzmk.hr/46316/> (Pristupljeno: 21. 04. 2023.)
30. Škojo, T. (2018.) Poticanje i usmjeravanje interesa za glazbene sadržaje aktivnim, suradničkim učenjem (Mogućnost primjene teorije višestruke inteligencije u nastavi glazbene kulture i umjetnosti). U: Šulentić- Begić, J. (ur.), *Suvremeni pristupi nastavi glazbe i izvannastavnim glazbenim aktivnostima u općeobrazovnoj školi*. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, str. 63- 75. URL: <https://www.bib.irb.hr/954137> (Pristupljeno: 22. 04. 2023.)

PRILOZI

Popis grafikona

1. Grafikon 1. Upoznatost odgojitelja s teorijom višestrukih inteligencija
2. Grafikon 2. Izvori upoznavanja s teorijom višestrukih inteligencija
3. Grafikon 3. Osobni interes odgojitelja- rješavanje testa za utvrđivanje višestrukih inteligencija
4. Grafikon 4. Osobni interes odgojitelja- procjena utjecaja rezultata testa na stjecanje jasnije slike sebe i u radu kao odgojitelju
5. Grafikon 5. Stavovi odgojitelja o relevantnosti teorije višestrukih inteligencija
6. Grafikon 6. Stavovi odgojitelja o intrapersonalnoj inteligenciji kao temeljem za razvoj svih drugih višestrukih inteligencija
7. Grafikon 7. Procjena odgojitelja o poticanju razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece
8. Grafikon 8. Načini poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije kod djece u skupini
9. Grafikon 9. Učestalost provođenja individualnog rada ili aktivnosti kojima se potiče razvoj intrapersonalne inteligencije
10. Grafikon 10. Procjena odgojitelja u primjećivanju pozitivnih utjecaja na djecu uslijed poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije

Popis grafova

1. Graf 1. Pozitivna korelacija varijabli „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“ i „Opažanje pozitivnih utjecaja na razvoj djece“
2. Graf 2. Pozitivna korelacija varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“
3. Graf 3. Pozitivna korelacija varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“

4. Graf 4. Pozitivna korelacija varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

5. Graf 5. Pozitivna korelacija varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

6. Graf 6. Pozitivna korelacija varijabli „Riješenost testa za osobno utvrđivanje višestrukih inteligencija od strane odgojitelja“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

Popis tablica

1. Tablica 1. Dobna struktura odgojitelja

2. Tablica 2. Stručna sprema odgojitelja

3. Tablica 3. Godina diplomiranja na preddiplomskom studiju

4. Tablica 4. Rezultati korelacije između varijabli „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“ i „Opažanje pozitivnih utjecaja na razvoj djece“

5. Tablica 5. Rezultati korelacije između varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

6. Tablica 6. Rezultati korelacije između varijabli „Stupanj upoznatosti s teorijom višestrukih inteligencija“ i „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“

7. Tablica 7. Rezultati korelacije između varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Stupanj poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

8. Tablica 8. Rezultati korelacije između varijabli „Stavovi o intrapersonalnoj inteligenciji kao temelj za razvoj svih drugih inteligencija“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

9. Tablica 9. Rezultati korelacije između varijabli „Riješenost testa za osobno utvrđivanje višestrukih inteligencija od strane odgojitelja“ i „Učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije“

Anketa za provođenje istraživanja

Poštovani odgojitelji i odgojiteljice dječjeg vrtića „Olga Ban“ Pazin,

Pred Vama se nalazi anketa koja se provodi za utvrđivanje upoznatosti odgojitelja sa teorijom višestrukih inteligencija dr. Howarda Gardnera te, konkretno, upoznatosti sa intrapersonalnom inteligencijom, načinima njene primjene u odgojno- obrazovnom radu s djecom te stavovima odgojitelja o njenoj relevantnosti. Ovo istraživanje provodi se u svrhu izrade završnog rada „Intrapersonalni razvoj djece promatran kroz teoriju višestrukih inteligencija“ studentice Helene Vučinić, pod mentorstvom doc. Dr. sc. Irene Kiss sa Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta u Puli. U istraživanju sudjeluju odgojitelji dječjeg vrtića „Olga Ban“ Pazin.

Upitnik se sastoji od 15 pitanja te Vas molimo na promišljanje i iskrenost prilikom odgovaranja. Vaši odgovori su važni, jer omogućuju stvaranje početne slike o upoznatosti i primjeni teorije višestrukih inteligencija u odgojno- obrazovnom radu na području DV „Olga Ban“ Pazin te samim time omogućuju i promišljanje o novim istraživanjima u daljnjem radu (longitudinalna istraživanja, proširivanje istraživanja na području cijele Istarske županije i sl).

Podaci koji će biti prikupljeni u ovom istraživanju u potpunosti su anonimni, a Vaše sudjelovanje je dobrovoljno. Ispunjavanjem ankete pristajete na korištenje rezultata u akademske i znanstvene svrhe. Nakon obrade rezultata i obrane završnog rada, uz suglasnost ravnateljice i pedagoginja vrtića, postoji mogućnost objave rezultata istraživanja.

Unaprijed zahvaljujemo na sudjelovanju.

1. Spol:

a) muški

b) ženski

2. Dob:

- a) 20 do 30 godina
- b) 31 do 40 godina
- c) 41 do 50 godina
- d) 51 do 60 godina
- e) >60 godina

3. Stupanj obrazovanja:

- a) Nestručna zamjena (student Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja)
- b) Viša stručna sprema (VŠS)
- c) Visoka stručna sprema (VSS)

4. Godina diplomiranja na preddiplomskom studiju (VŠS):

- a) 1980.-1990.
- b) 1991.- 2000.
- c) 2001.- 2010.
- d) 2011.- 2015.
- e) 2016.- 2020.
- f) 2021.- 2022.
- g) nisam diplomirao/la (nestručna zamjena)

5. Upoznat/a sam sa „Teorijom višestrukih inteligencija dr. Howarda Gardnera“

- a) u potpunosti sam upoznat/a i poznajem njene elemente i specifičnosti

b) djelomično sam upoznat/a (čuo/la sam za teoriju, znam osnovnu podjelu, ali ne znam specifičnosti)

c) slabo sam upoznat/a (čuo/la sam za teoriju, ali ne znam više od toga)

c) nikada nisam čuo/la za teoriju višestrukih inteligencija

6. Za „Teoriju višestrukih inteligencija“ saznao/la sam:

a) tijekom obrazovanja na studiju Predškolskog odgoja/ Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

b) tijekom stručnog usavršavanja izvan fakulteta, a u sklopu obavezne edukacije odgojitelja unutar ustanove

c) tijekom stručnog usavršavanja izvan fakulteta, u sklopu edukacije izvan ustanove

d) samoedukacijom (samostalnim proučavanjem)

e) putem kolega

f) nisam upoznat/a

7. Jeste li i sami riješili test za utvrđivanje višestrukih inteligencija?

a) riješio/la sam

b) nisam riješio/la

8. Jesu li Vam rezultati testa pomogli u stjecanju jasnije slike sebe i pomogli u radu kao odgojitelju?

a) u potpunosti su pomogli (stečena jasnija slika o sebi i pomogli su u radu)

b) djelomično su pomogli (stečena jasnija slika o sebi, ali nisu pomogli u radu)

c) nisu pomogli

d) nisam rješavao/la test

9. Smatrate li da je teorija višestrukih inteligencija relevantna?

a) smatram u potpunosti

b) smatram djelomično

c) ne smatram

d) ne znam, jer nisam upoznat/a

10. Smatrate li da je razvoj intrapersonalne inteligencije temelj za razvoj svih drugih drugih inteligencija (u okviru teorije višestrukih inteligencija)?

a) smatram u potpunosti

b) smatram djelomično

c) ne smatram

d) ne znam, jer nisam upoznat/a sa značenjem intrapersonalne inteligencije

11. Potičete li kod djece razvoj intrapersonalne inteligencije?

a) potičem kod sve djece

b) potičem kod neke djece

c) ne potičem

d) ne znam, jer nisam upoznat/a sa značenjem intrapersonalne inteligencije

12. Ukoliko ste na prethodno pitanje odgovorili sa "potičem kod neke djece", navedite kod koje djece.

13. Na koji način potičete razvoj intrapersonalne inteligencije kod djece u skupini?
(moguće je odabrati više odgovora)

- a) razgovorom s djetetom o njegovim emocijama (prepoznavanje, imenovanje, opisivanje emocija)
- b) korištenjem različitih aktivnosti putem kojih djeca uče o emocijama (kartice s emocijama, situacijske slike, odabir osjećaja i razgovor o povezanosti sa određenim događajem)
- c) poticanjem samostalnog rada djeteta u aktivnostima
- d) osiguravanje prostora i mjesta za individualan rad (npr. mirni centar)
- e) individualnim razgovorom s djetetom o njegovim interesima, hobijima, željama
- f) organiziranjem aktivnosti koje potiču djetetov razvoj u njegovim specifičnim interesima i hobijima
- g) ne znam, jer nisam upoznat/a sa značenjem intrapersonalne inteligencije

14. Koliko često provodite individualan rad ili aktivnosti kojima potičete razvoj intrapersonalne inteligencije?

- a) svakodnevno
- b) do tri puta tjedno
- c) jednom do dva puta tjedno
- d) jednom do dva puta mjesečno
- e) nikad
- f) ne znam, jer nisam upoznat/a sa značenjem intrapersonalne inteligencije

15. Ukoliko potičete razvoj intrapersonalne inteligencije kod djece u skupini, primjećujete li pozitivne utjecaje na dijete?

- a) primjećujem kod sve djece
- b) primjećujem kod neke djece
- c) ne primjećujem
- d) ne znam, jer nisam upoznat/a sa značenjem intrapersonalne inteligencije

16. Ukoliko primjećujete pozitivne utjecaje poticanja intrapersonalne inteligencije, navedite koje.

Zahvaljujemo Vam na sudjelovanju!

SAŽETAK

Inteligencija je „svojstvo“ čovjeka za koju, još uvijek, ne postoji jedno univerzalno značenje kojim bi se ona definirala te u svakom razdoblju dobiva različitu definiciju po shvaćanju istraživača. 1983. godine, Howard Gardner predstavlja svijetu teoriju višestrukih inteligencija, koja odbacuje stav da osoba posjeduje samo jednu inteligenciju i iznosi stavove kako osoba posjeduje čak devet inteligencija, koje su u većem ili manjem stupnju izražene i razvijene, a to su: jezično- lingvistička, logičko-matematička, vizualna ili spacijalna, glazbena, tjelesno-kinestetička, socijalna (interpersonalna), osobna (intrapersonalna), egzistencijalna i prirodna inteligencija. Intrapersonalna ili osobna inteligencija omogućuje osobi dobro razumijevanje sebe i prihvaćanje vlastitih emocija, reakcija i ponašanja, poznavanje svojih želja, strahova, ideja i mogućnosti. Kao takva, ona je ujedno i temelj za razvoj svih drugih inteligencija. U radu se provodi istraživanje intrapersonalne inteligencije u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, s ciljem uviđanja stavova odgojitelja o opažanju pozitivnih utjecaja na razvoj djece s obzirom na učestalost poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije. Ispitano je na uzorku od 31 ispitanika, odgojitelja, te se utvrdila statistički značajna povezanost između veće učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije i opažanja većeg stupnja pozitivnih utjecaja na razvoj djece. Također, utvrđena je i statistički značajna povezanost između većeg stupnja teorijskog znanja odgojitelja o teoriji višestrukih inteligencija i veće učestalosti poticanja razvoja intrapersonalne inteligencije te statistički značajna povezanost između većeg stupnja učestalosti poticanja osobne inteligencije i postojanja osobnog interesa odgojitelja u teoriju višestrukih inteligencija. Nakon provedenog istraživanja nudi se mogućnost za daljnja istraživanja s proširivanjem uzorka radi dobivanja preciznijih podataka i trenutnog stanja i mogućnosti longitudinalnih istraživanja u kojem bi se utvrdio stvaran utjecaj poticanja razvoja osobne inteligencije i odgovara li on stavovima odgojitelja.

Ključne riječi: teorija višestrukih inteligencija, intrapersonalna inteligencija, učestalost poticanja razvoja, rani i predškolski odgoj i obrazovanje, stavovi odgojitelja

SUMMARY

Intelligence is Man's trait that still hasn't got a universal meaning defining it. It had a different definition in each period according to the understanding of the researchers. In 1983 Howard Gardner presented to the world the Theory of Multiple Intelligences discarding the point of view of a person having only one type of intelligence. He represents the position that a person has nine different types of intelligence, which more or less pronounced and developed, and those being: verbal-linguistic intelligence, logical- mathematical intelligence, spatial- visual intelligence, musical intelligence, bodily- kinesthetic Intelligence, interpersonal intelligence, intrapersonal intelligence, existential intelligence and naturalist intelligence. Intrapersonal intelligence or personal intelligence enables the person the capacity to be self-aware, accept one's own emotions, reactions and behavior, knowing one's own desires, fears, ideas, and possibilities. As such, personal intelligence is also the foundation for the development of all other types of intelligence. This paper conducts research of intrapersonal intelligence in the field of early and preschool upbringing and education, with the aim of inspecting the point of view of the educator on observing the positive impact on the development of children in regards with the development of intrapersonal intelligence. The survey was done on a sample of 31 subjects, educators, determining a significant correlation between the greater frequency of encouraging the development of intrapersonal intelligence and the observation of a higher degree of positive influences on the development of children. The paper finds also a statistically relevant correlation between a higher level of the educators' theoretical knowledge of theory of multiple intelligences, and a higher frequency in incentivizing the development of intrapersonal intelligence, and a statistically relevant correlation between a higher level of frequency in incentivizing personal intelligence, and the existence of a personal interest of the educators in the Theory of Multiple Intelligences. After having conducted the research, there's the possibility of further research with an increase in the scope of the sample for getting more precise data and the current state and the possibility of longitudinal studies in which we could ascertain the real influence of incentivizing the development of personal intelligence and if it fits the points of view of the educators.

Key words: The theory of multiple intelligences, intrapersonal intelligence, the frequency in incentivizing development, early and preschool upbringing and education, the points of view of educators.